

KOLLEKTIE BAKKER

jaor: 1954.

Friese Koerier ... Jan. '54

STELLINGWERFSE RIEMPIES

Meneer de Redakteur,

217

'k Heb lange waacht mit strieden,
mar 'k kan, goat dit zo deur,
gien abonnes meer blieden.

't Is niet om dat of dat,
of om het priis-verhogen,
mar 't Zoaterdese blad
krie' 'k niet meer onder ogen.

Zo gauw die kraante komt,
za' 'k hem links-rechts deurkruzen,
mar pakt de vrouw hem prompt,
en slat an 't kruuswoord-pluzen.

En wa' 'k ok weg' of preke,
de „Puzzle van de Weke”
zal eerst nog klour!
Een beetien leater eten,
(of hielemool vegeten!)
is gien bezwoar!

Ik mag de atlas nemen!
Die stad? O ja! Da' 's Bremen!
En die revier?
In Ruslaand? In Turkije?
In Spanje? Hongerje?
Dat hiet „plezier”! ...)

Het woordeboek moet kommen!
'k Begint met br... ja! brommen!
It op wordt „stop”.
Wat zol die godheid wesen?
Is dat miskien „genezen”?
(Ik zuke 't op! ...)

We goun wat leat' op bedde,
mar a' 'k nou mit je wedde,
dat z' er van droomt,
en drie, vier weagen leater
nóg over „een smal weater”,
en Ierlaand boemt!

Dóarom bin 'k ontevreden,
en 't is, donkt me, mit roten!
(Nou opgelet!)
'k Vewacht van de Redaksie
een grandioze aksie
as tegenzet!

Me donkt, dat zal er spannen!
De beurt is an de mannen!
Dat wordt hem dan!
Ziezo! Dan kun wi'j ploagen!
Mar meak er — a' f' 't mi'j vroagen —
eten... kruuswoord van! ...

Hoogachtend,
JOUK.

Bakker Verhulst haat Lufjegast

Een proatien uut de Oosthoek; Mooi en mal uut het leven van Jan Aarm Ongelok I. Een woortien veurof.

In: Stellingwerf 26 februari 1964.

„Stellingwerf”... 26 Febr. 1954...

Een Proatien uut de Oosthoek.

MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN 88. JAN AARM ONGELOK.

I. Een woortien veurof.

Ik leerde Jan Ongelok toevallig kennen, toen ie op 'e Ni'jweg uutgleed over een benane-skelle, krek in 'een bultien peerde-viegen, dat nog noadampde van de bak-oven, en bi'j 't haande-wassen veurover in de Splittinge dukelde, tot skrik van alle vebi'jgangers en drie kikkers, die doar net heur middagsloapien deden.

Afijn, ze hemmen hem weer op 'e wal trokken — dat wil zeggen: allient de vebi'jgangers, want de kikkers waren al lange vedwenen — en ieder ging zien gang.

Zo kwam het, da'k allient mit hem achter bleef en een goeie kameroad van hem worde.

Lange winteroavends hé'k bi'j hem deurbrocht en in de loop van de tied het ie me mooi 'en mal uut zien leven veteld.

Veskeiden van dié verhalen hé'k dan leater opskreven, en omdat er gien woord Fraans bi'j was, mar riegel veur riegel getuigde van Jan's onvergaankelike trouw an de Stellingwerfen en het Stel-

lingwerfs, geef ik ze op disse maniere an jim deur.

Ere wie ere toekomt:

Het woord is an Jan Ongelok zelf!

JEHANNES.

Mien geboorte en nog wat.

„Ik worde geboren op de dartiende van de dartiende moand, 's middags om dartien ure dartien. Of om het meer allédeas te zeggen: op de dartiende Jannewoari, om dartien meuten over iene.

A'k deur een ongelok — ik leup tegen die iezeren pompe veur de Rietvlechtskoele — mien leeftied niet vegeten was, zo'k werachtig durven te bewegen, dat het in '13 west hadde!

Mien grootvader hiette Pieter Jehannes Ongelok. Zo zol ik dus niet hieten, want mien oldste breur was al noar hem nuumd.

Tussen mien oldste breur en mi'j zatten elf aanderen, woaruut volgens de wiskunde blijkt, dat ik nommer dartien was.

Afijn, nommer dartien of nommer drie-en-twintig, ik wás er, en het beesien mos een neame hemmen! Dat zee mien vader rondout: „Het beesien mos een neame hemmen!”

Nou was d'r in Noordwolde in die tied nog gien Burgerlike Staand, woa'j wét overliden, mar niet trouwen konnen, riek en dús mos vader me ange-

ven in Wolvegoo. Hi'j ging doar niet allient henne, mar nam een buurman mit as getuge. Die buurman hadde mi'j ovrigeus nog niet zien, mar hi'j lustte greag een proempien en nog liever wat aandes, woardeur de heren flink boven heur theeweater weer thuskwammen, dat wil zeggen 's middes noa vieren.

Omdat mien vader eanlik geboortig was uut Stienwiek, hadd'ie iene hiele rere gewoonte, die trouwens alle Stienwiekers tot vandage de dag mit hem gemien hemmen, hi'j leut de „h” weg as ie hem zeggen mos, en hi'j zee hem, as ie niet veur heurde. Dat was mien eerste ongelok!

Vader en Moeke hadden noamelik besleuten, dat ik Jan Haarm hieten zol, noar een old-ome, die indertied an de Boverweg achter Bekoop woonde.

Toen Vader dus veur het altied min of meer deftige loket in het Roadhuus ston, vezoameld' ie mit de grootste mujte alle ressie's Nederlaands, die uut lang vevleugen skoelejoaren over bleven waren en dee zien boskop. En de man achter het loket, geboren en getogen Stellingwerfer, gaf hem prompt in diezelfde taal beskeid. Allient ging het hem wat vlotter of, omdat ie al vuuffien of twintig jaar achter dat loekien zat en er nog nooit een woord Stellingwerfs deur smeten hadde. Zo stonden ze tegenover mekaander as wildvreemde endvogels en

toen de dikke boeken op 'e toafel kwammen, zee Vader nóg eens in zien deftigste Nederlaands, dat het een zeune was en dat ie Jan Arm (h)iette, of temenen (h)ieten zól, as meneer het goed van.

En omdat meneer zo gauw as ie achter het loket zat, ambtenoar en gien deankend meenske was, skreef ie het klakkeloos op:

Geboren: Jan Arm-Ongelok z.v. enz. enz. ....

Hi'j skreef het netuurlik ok in het trouwboekien, mar om da'k de dartiende en niet de eerste was, sleug Vader het zonder meer dichte.

Zo kon het gebeuren, dat de vegissing pas anderhalf jaar leater ontdekt worde, toen mien achterome al overliden en er dus gien meenske meer op tegen was. ....

Op alle offisiële stokken stoat het nog te lezen:

Jan Aarm Ongelok, huusnummer. .... 13!

Friese Koerier - 6 Maart 1964 -

218

Uut een keamerveslag

Prof. Diepenhorst in de Eerste Keamer:
Aanderhalf miljoen Nederlaanders proaten Saksjes.

Tjonge, jonge, wat een Saksen!
Aanderhalf miljoen! Niet mis!
Je stoan toch niet dt'j de laksen,
Die het „zute koeke“ is?

Hoi je eigen taal in ere!
Proat hem, waar 't mar even kan!
Loat je dt'j de „skeerboas“ skeren!
Meak er dus gien „kapper“ van!

Loat de „buusdoek“ „buusdoek“ blieven!
Neem gien „zakdoek“ mit noar 't waark!
Lóat je niet in 't hoekien arieven!
Kóóp gien „pinda's“ op 'e maark!

Proat je taal gerust, en skeam er
Je mar nooit en naargens veur!
't Dronk werachtig tot de Keamer,
(En nog wel de Eerste!) deur!

Goa hem lêzen! Goa hem skrieven!
Ok al vaalt het eerst wat zwoar.
Deank nóót, da' j' allienig blieven!
AANDERHALF MILJOEN stoan kloar!!

JOUK.

Het nieuwtje van de week!

In: Het Westerkwartier 6 maart 1964.

Het Westerkwartier "6 maart 1964"

HET NIEUWTJE VAN DE WEEK!

(In Purmerend wordt binnenkort een school geopend voor grootmoeders, waar een paedagogisch verantwoorde omgang met klein(e)-kinderen zal worden onderwezen.)

De wereld is diploma-dol!
Eén akten-jagerij!
Men spreekt al van „examen-hol”,
„Cursisten-slagerij”!

Daar wordt geslacht en niet geslaagd...
(’k Vermoed, dat u het weet).
Ofschoon een slachter slagen kan,
Een slager slachter heet.

In elk geval gaf Purmerend
Een nieuw gezichtspunt bloot.
Een „OPOE-PAEDEGOOCHEMERD-
GETUIGSCHRIFT” sakkerloot!

Daar komt nu strakjes een verbod,
(Dat ligt toch in de lijn),
Om onge-paeda-diplomeerd
Nog Grootmama te zijn!

Een goochem paeda-goochelaar
Bedacht dit zonder mis.
Maar stel, dat nu de leraar straks
Eens Opoe’s kleinzoon is.....

140.

„Stellingwerf... 12 maart 1954...“

MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN JAN AARM ONGELOK.

II.

De hevetille.

Ik wete niet, of de jongen er nog wel op uut trekken, zoas wi'j dat vroeger deden op een vri'je Woensdag- of Zoaterdagmiddag. Dwars deur de laanden, mit een lange polse in de haand, zwurven we soms uren laank.

Wat was dat mooi, in het veurjaar as overal de knoppen eupensprongen, as de hiele locht trilde van feest en vrolikheid, as de blauwe hemel van horizon tot horizon over ons henne spande.

Nee, wi'j waren gien kleine onderzokers, die er op uutrokken mit een vegrootglas, om te tellen hoeveule mealdroaden as er in een pinksterbloeme zatten, of om te kiekken hoe de stamper van een botterbloeme er uut zag. Miskien zaggen we die hiele pinkster- en die hiele botterbloemen wel niet iens. Ik gelove, dat kiender veake over zokke kleine dingen henne kiekken, omdat ze zover veuruut zien, noar de grote verte.

Ja, in het veurjaar! Dan voltrok het wonder van de netuur hem ok in ons. Dan worden we overmoedig! Dan können we niet meer in huus of in de skure blieven! Dan mossen we d'r op uut! Wied waar hennie!

Iene van de allermooiste plakkies was de hevetille. Miskien bestoat ie nóg wel. Miskien is ie ok wel ontgunnen.

Die hevetille was een stok laand dichte an de Noordwoldiger Voart, me donkt zo ongeveer achter de holthaandel van Schnoor uut. In ieder geval ko'j d'r doar langes kommen. Ie können het ok peberen van de Hellige of, mar dat zat je niet glad, want dan ha'j de Gelde tussenbeide en die leug er niet omme! Mar van de Meuleboeren ging 't beter, skuin over deur 't laand.

Afijn, het wás veurjaar en we wáren overmoedig en we zóllen noar de hevetille.

Doar ging het stel. Allemoale de polse in de haand. Skuinover van de Meuleboeren.

Ik kan niet zeggen, da'k dit keer ongelokkig was. Iene winkelhoake in de broek deur een stiekeldroad; iene kapotte klompe onder een weagenrad; iene bloederige haand tussen een fietswiel; iene skeure in 't bloesien van een stiekelkolle, en ien nat bien, deurdát mien polse brak.

Nee, ik mag beslist niet zeggen, da'k ongelokkig was disse keer. Het hadden tenslotte veur 't zelde van alles twee wezen kund!

Nefuurlik ha' we overal onze ogen. Ten eerste

bij elke voegel, die in de buurt opvleug, (het wás tenslotte veurjaar, nietwaar?) en ten tweede bij elke grote kerel, die te dichte in onze buurt kwam.

Nou was er op onze weg nog iene beheurlik sloot en die móssen we nemen. Ik hebbe al zeged dat mien polsstok breuken was, en nou ha'k e netuurlik wel iene lienen kund van de aandere mar ik dee 't niet.

Ik zette het iene bien even veur 't aandere, mete de ofstaand van wal tot wal, ik neme mien anloop.....

De aandere stonnen allemoale al an de aandere kaant te waachten hoe 't oflopen zol. Ze wusten da'k er over kon, mar ze wusten ók, da'k op de dartiende van de dartiende maand geboren wás 's middags om dartin ure dartin, as dartiende, of huusnummer dartin en doarom.....

Mar goed, ik neme mien anloop....., ik zé springen....., ik yule, da'k het vekeerde bien veur kriege....., ik kan niet meer ofremmen....., ik springe tóch!.....

En nou deanken jim netuurlik allemoale, da'k e middenin sprong, mar loa'k je dan vetellen, da' er kwám!

Afijn, d'r goat een gejuich op! Ik meake zelf of een lochtsprong, gliede uut in een koe-flatte en.... ligge aachterover in de sloot te polien-baaien mit kop en al.

Ik wil mar zeggen: a'j veur 't ongelok geboren binnen!

Gelokkig hol ik mien positieven bij mekaandere en meake, da'k bij de wal opkomme.

Loa'k nou inderhoast krek de vekeerde kaant nemen! Moe'k er nóg eens over!

Goed! Ik neme opni'j mien anloop....., ik krieg 't goeie bien veur....., ik zette of....., ik zwiv deur de locht, alsof de sloot twee keer zo bried wás en..... ik komme presies op de stiekeldroad terecht te, vere terogge en ligge'r opni'j in.....

't Mag drie streep skeeld hemmen, mar verdede was 't op 't zelde plak.

Ik wol dit er mar mit zeggen: a'j veur 't ongelok geboren binnen.....

Dit keer kroep ik tegen de goeie wal, mar ik bi beide klompen kwiet.....

De hevetille hé'k die middag niet zien. Een ander keer za'k er jim wel meer van vetellen.

's Oavends hemmen de aandere jongen iene klompe weerommebrocht. 't Was — de kapotte.....

Toen 'k er veertien deagen leater kachelhotter van meaken mos, hé'k me in de doem hakt.....

Medeliedzeme lezers, die nog klompen over hemmen, kun ze sturen an:

Jan Aarm Ongelok, huusnummer..... 13!!

Het nieuwtje van de week! (2).

In: Het Westerkwartier 13 maart 1964.

Het Westerkwartier - 13 Maart 1954 -

1407

Het nieuwtje van de week: 2.

(De Egyptische ministerraad heeft opdracht gegeven, de portretten van Ex-Koning Faroek te verbranden, doch de lijsten te bewaren).

D'Egyptische ministerraad
(Waarbij wat KOPPEN zijn gebroken,
Heeft na de afwas van de vaat,
Omdat zoiets Hoofd-breken(s) vraágt),
Ex-Koning PHARA-Oek belaagd,
En over zijn portret gesproken.

Ex-Koning Faroek's aangezicht
Wordt strakjes uit de lijst gelicht,
En aan de vlam ten prooi gegeven.
Men houdt blijkbaar van stokerij,
En draagt voortdurend brandstof bij.
Wórdt dit als Faroek-vuur beschreven?

De lijsten worden dus bewaard.
Heeft iemand zich bereid verklaard
Ze misschien zó te reviseren,
Dat men naar keuze elk portret
In één tel op de voorgrond zet?
't Is in Egypte te proberen!.....

MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
JAN AARM ONGELOK.

III.

„Gelukkig Nejoar“

Iene van mien ongelukkigste deagen is altied Nejoar.

Mar minder as die keer hé'k het nog nooit troffen.

Ie moen rekenen, ik was van plan om er mooi op tied uut te stappen. Nietwoar, iederiene het goeie plannen op de eerste van de eerste.

Afijn, ik worde wakker, keek op mien wekker-tien..... negen ure! Nooit heard, dat je ofleup!

Mar goed, dat was 't slimste nog niet.....

Ik skiete uut de veren..... stote de skemerlaampe van de skorstienmaantel..... (ja wis! heb ik een skorstienmaantel op mien sloapkeamer! Ie deanken toch zeker niet, da'k het hiele joar mit kolde bienen sloopen wil?)..... afijn, ik stote de skemerlaampe van de skorstienmaantel....., netúrlík vaalt dat ding krék op een vaas mit bloemen op mien naachtkassien....., die vaas vaalt ók omme..... presies tegen de wekker an..... en doar ligt het hiele rommeltien op 'e vloer te drijven.

Ik griep de wekker, die stilleston....., ik pákke de bloemen, wat me slecht bekwam, omdat het huls was....., ik trappe krek in de skilver van de bloemevaas, een mooie gleazen....., en ik telle de stnken van de skemerlaampe..... (Bij 39 raekt' ik de tel ok nog kwiet, en kon 'k opni' beginnen. Mitmekaander 41!)

Toen 'k de boel opdweilde en het naachtkassien verzette, brak d'r nog wat, mar dat mag gien neame hemmen.....

Nou was, 't nog in mien jonge joaren, en al zeg ik het zelf, ik leut me toendertied zomar niet uut het veld sloan!

Eerst de knienen voeren. Ikke noar buten, komme bij 't knienhokke, leeg!

Nou wat deank je in zoe'n geval? Wat zol ie docht tiemmen? Die kwoa'jengen netúrlík, die van Old op Ni'j de boel op stelten zetten! As ze nou alles netties bij mekaander op 't parkeerterrein midden in dorp zetten, is 't nog doar an toe, mar dat ding wás er in mien jonge joaren nog niet.

Dus ikke d'r op uut. De stroate op! Kom ik disse en gene tegen, roepen ze tegen me: „Veel Heil en Zegen, Jan!“

„Eerst mien knienen“, roep ik weeromme.

Za'k je vetellen, dat ze me allemoate nao stonnen te eape-geapen van de Hellige tot de Duker. Afijn, ik trok me d'r gien spier van an! Ik leup gewoon deur! Mar zonder da'k mien knienen zag!

Op 't leste kom ik hém tegen. Ja, ik zegge mar „hem“, want ik wil hem hier niet eupenlik te skaande meaken.

„Veel Heil en Zegen, Jan“, zegt ie.

Ik zegge: „Eerst mien knienen!“

„Je knienen?“ zegt ie mit een skeinheilig gezichte.

En omda'k in de huid tóch al roazend en méér as roazend was, hé'k hem ongezoelten de waarheid zegd.

„Mar Jan“, zegt ie, „je knienen. Wee'j dan niet meer, dat ik die vlak veur de Karstdeagen van je kocht hebbe? We hemmen ze al op, man! Ie hemmen toch niet een tik van de meulewieke had?“

Nou, ik vun het een minne streek van hem, dat ie me de hiele morgen hadde loaten sjouwen, mar die knienen hadd'ie betaald, dat wás zo.

Allient begreep ik niet, wat ie mit die meulewieke bedoelde. Ik hadde al een boel ongelokken in mien leven had, mar ik wust niet, dat er bij de meule ok wat gebeurde was.

Doarom ging ik mitien henne. Nou, het was Nejoarsdag, mar Kneis Greven was er toevallig toch. Ik heb hem alles hoarfien uut de doekies doan.

Stellingwerf 26 Maart '54

„Het bestoat niet“, zee-d-ie.“ Ze hemmen je wat wies meakt, Jan!“

Afijn, we bin tegére noar buten goan, om te peberen. Nou, ik kan je vetellen, dat de wicken ver en ver over me henne gingen. Dat leek er niet noar!

Ja, op die Nejoarsmorgen hemmen we hem eens goed bekeken, die meule. Wat een macht en wat een pracht stroalde doar van uut. Hi'j dri'jde niet, disse dag. Netúrlík niet! Mar hi'j was er niet minder mooi en niet minder trots omme.

Kiek, dat was nou iene van die zeldzeme gelokkige ogenblikkies in mien leven. Ik vuulde het zo goed: disse man en disse meule heurden bij mekaander. Dat waren twee gezweuren kameroaden. De man het doarveur leater een onderskeiding kregen. En hi'j veditende die!

De meule verrot, verweert, vekaankert en teakelt of. Vedit die dat ok?.....

De kulturele kommissie van „De Oosthoek“ zal daarop wel antwoord weten! vetrouwt:

Jan Aarm Ongelok, huusnommer..... 13!

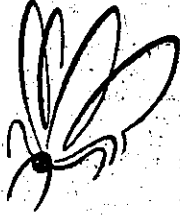

JOUK, 't Is meert!

In: Friese Koerier 1954.

„Friese Koerier ... 26 Maart '54 ... 148
J

219.

't IS MEERT!

't Is Meert! 't Is Meert! Het veurjoar komt!
Hoast goan de eerste bloemen blujjen!
De kolde Oostenwiend vestomt;
Er komt een ende an de bujjen!

Och, 'k weet het wel, het regent nog,
D'r is nog modder, d'r bin plassen,
Er stoat een stieve wiend, en tóch.....
Ok ondaanks al die overjassen.....

Tóch is het Meert! Tóch dujt er wat!
Van buten, mar veurál van binnen!
't Is, of je harte voeler slat!
Ie willen ovral an beginnen!

't Is woar, de eerste zwelver meakt
Nettuurlik niet derekt de zoemer.
Tóch is het, of er wat ontweakt!
Tóch wordt de hiele wereld roemer!!

JOUK.

JOUK, Stellingwerfse riempies; Boeke-weke 1954.

In: Friese Koerier 1954.

Friese Koerier ... 30 Maart '54

STELLINGWERFSE RIEMPIES

BOEKE-WEKE 1954 210.

Disse-weke! 't Boek is koning!
't Boek, dat onze geest veriekt!
Zorg, dat er ok in jôuw woning
Weer 'een kleinigheid van biekt!

Koop 'een boek, of koop een boekien!
Zelf wee' 'j' wat het lieden kan.
Kroep er eens mit in een hoekien!
Lees het, en geniet er van!

D' iene holt het mit gedichten;
D' aander leest liest een roman;
Naommer drie nemt reisberichten;
En de vierde het Wim Kan.

Och, er bin zo vuile neamen.
Ze te numen het pien zin.
Kiek zens veur de winkelreamen!
Stap gerust zoe 'n winkel in!

Neem ze rustig in je haanden,
En bekiek ze stok veur stok!
Op de inhold; op de baanden;
Op de letter; op de drok!

Disse weke! 't Boek is koning!
Acht het dan ok niet te min!
Goeie boeken in een woning
Bin een weldoad veur 't gezin!

JOUK.

Stellingwerf... 2 April '54...

**MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
JAN AARM ONGELOK.**

IV.

Kosthuzen.

Ik bin eens zeuven weken in de kost west en toen ha'k veertien keer brune bonen had en doarom bin ik mit de kwoaie kop vortlopen!

Dat zat zo mit die brune bonen.

Ik kwam op een Meandag in mien kosthuus en toen kwamen ze op 'e toafel. Nou, dat vun ik normaal, 't was wasdag en dan moe'j wel eens veaker wat slokken dat niet noar eten smeakt.

„Ja”, zegt mien kostvrouw tegen me, „ik dochte, we moen vandeage mar brune bonen eten, want ik viene ze toch zó lekker, en dan deank ik, dat anderen ze ok lekker vienen, zie. Mar ie hollen er ok wel van, hé'k al in de gaten. Tast mar toe heur! Niet beskeiden wezen. Dat heurt er hier niet bi'j Wi'j eten ze altied twee keer in de weke: Meandes en Woensdes. Liekt je dat goed toe?”

Zo goat het in de wereld. A'j veur 't ongelok geboren binnen, op 13. 13.....

Nou weet ik niet, hoe 't jim goat mit brune bonen, mar ze plakken mi'j altied overal en vaaste, an de tonge, an de koezen, an 't verhemelte en goa mar deur. (Verder ku'j ze trouwens niet noakieken.)

Omda'k nou krek de eerste lepel vol insteuken hadde, duurde 't een menuut of zesse, veurda'k antwoord geven kon, mar in elk geval kwam dat antwoord hierop deale, dat me dat té slim worde.

„Nou, wee'j wat?” zee mien kostvrouw, „dan eten we ze Meandes en Zoaterdes. Dan zitten er jommes vuuf volle deagen tussen?”

Nou ha'k stiekum weg onder de toafel op 'e vorketaanden noateld, dat die vuuf volle deagen vier hielen en twee halven waren, en doarom ging ik mit het veurstel akkoord. Loa'k nou pas noa een weke ontdekken, da'k tóch weer het kiend van de rekening was!

Afijn, ik bin er zeuven weken west en toen bin'k vortlopen. Zo mar vort! Zonder doel, zonder wát!

Hier of doar in de wereld bin'k op een hekkepoal goan zitten. Voegels skeerden over de laanden. Wolkens vewi'jden an de locht. Zunnestroalen trilden boven 'n zaanderig karrespoor.

Wat was de wereld hier mooi en riek en vol!

D'r ging een man vebi'j. „Dag Jan”, zee-j-ie.

Ik skrok er van! „Dag Jan”. Hoe kon dat! Wie kende me hier?

Toen was het net, of mien ogen wieder eupen gingen. Het was Kees jommes! En ik zat hier gewoon in het Oosterse veld! Vlak bi'j mien geboorteplak.

Op dat moment begreep ik, waarom as de meensken altied zoe'n ende vort willen in de vekaansies. Niet omdat het in die vremde streken mooier is as hier, mar omda'j in de vremde bewonderen, wa'j in je eigen omgeving over het heufd zien.

Ik bin weer verder lopen, de Dwarsvoart langes. Doar waren ok voegels en ok wolkens en ok zunnestroalen. En het weater roesde onder de Duker deur.

Mar ik zat er op een hekkepoal van te dromen.

Ik was weer het gewone mannegien, dat een kosthuus zochtte.....

Brieven an:

Jan Aarm Ongelok, huusnummer..... 13!!

An Jan Aarm Ongelok, huusnummer 13.

Anbeuden een goed kosthuus.

We eten:

Zundes: brune bonen.

Meandes: bone-soep.

Deensdes: stampot mit bonen (v. Zundag).

Woensdes: brune bonen.

Donderdes: bone-soep.

Vri'jdes: stampot mit bonen (v. Woensdag)

Zoaterdes: opgewaarmde ressies.

JEHANNES.

JOUK, Stellingwerfse riempies; De Kikker.

In: Friese Koerier 9 april 1954.

Friese Koerier "... 9 April 1954. ...

STELLINGWERFSE RIEMPIES

De Kikker 221.

Toen de dag,
toen de fleurige, kleurige dag
op het weilaand en over het
weatervlak lag,
kwam de kikker.

Toen zien kop,
zien deurzichtig gewichtige
glaansende kop
boven 't oppervlak steeg,
en ie volop
de locht in zien longzakken kreeg,
bloasd' ie 'm op,
al mar dikker, mar dikker!

Spiegelglad lag
de sloot in het locht van de dag;
gien simpele rimpel, die 't weater
beweug;

een pompeblad dreug
onze kikker,
die locht in zien longzakken zeug,
al mar dikker, mar dikker!

Doar lag ie,
doar zag ie
hoe alles vedronk
in de zoemerse dag, die
rondomme blonk!

Hi'j kweakte!
Hi'j meakte
'm ál dikker, ál dikker...

En van pure genot
sprong ie petsend kepot!
O die kikker! die kikker! die kikker!
JOUK.

JOUK, Stellingwerfse riempies; De eerste mooie veurjoarsdag.
In: Friese Koerier 15 april 1954.

Friese Koerier ... 15 April 1954 ...

STELLINGWERFSE RIEMPIES

De eerste mooie 222: veurjoarsdag

*De eerste mooie veurjoarsdag,
Die stroalend butendeure lag.*

*Het loam, dat deur de laanden sprong,
De leeuwrik, die zien loflied zong,
Een knoppe, die te baasten hong
In de kestanje.*

*De vlinder, die zien sirkels sleug,
Een 'protter, die mit plusies vleug,
De else-boom, die katties dreug
Vol franje.*

*En dan het locht, het golden locht,
Dat mit de zwarte skaden vocht,
Dat in een wilde warrel-vlocht
Van boven kwam!*

*Dat zulver op het weater klonk,
En grif in glas en keuper blonk,
Dat overal ni'j leven skonk,
Op elke dam!*

*De eerste mooie veurjoarsdag,
Die stroalend butendeure lag.*

*De oavend kwam — de sunne ging —
Wat blifft is de herinnering!*

JOUK.

Stellingwerf . . . 15 April 1954 . . .

**MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
JAN AARM ONGELOK.**

V.

Uut de Legere Skoele.

Noast alle aandere hék ien gróót ongelok, noamelik dá'k slimme slecht kan onthollen.

D'r bin meensken, die noa vuuftig joar nog presies weten op welke baank as ze vroege zatten in de legere skoele. Welke onderwiezer en onderwizeressen as ze had hemmen, in de goeie volgorde mit joartallen.

Ja, ik heb me zelfs loaten vetellen, dat er goene binnen, die dan nog weten, dat Karel de Vuuftde in 1500 in Gent geboren is, en dat „ik word” mit een d, en „hij wordt” mit dt moet.

Van al die dingen weet ik niks meer of.

Wa'k nog wel wete, dat is, dá'k op 'e dorpskoele in Noordwolde gaan hebbe, en dat doar in onze tied een iezeren poal van 't ellektries op 't plein ston.

An die poal deden wi'j „velos”, en omdat ik Jan Aarm Ongelok hiette, word' ik zélden velost, mar ha'k wel iedere dag drie of vier knopèn van 't bloesien.

Ik wete ok nog wel, dá'k een keer ruzie mit de meester had hebbe. Warum dat bin'k vegeten, mar het doet er ok niet toe. Allient wi'k wel even vetellen, dat het vast en zeker MIEN skuld west het.

Hoe dan ok, ik kreeg in elk geval ruzie mit hem en toen dat een beetien bekommen was, nam de meester zien kriet en skreef in de rechter-bovenhoek van het bord: J. O.

Dat waren mar twie letters, mar ze betekenden een hieleboel.

In de eerste plak: Jan Ongelok.

In de twiede plak: Om half viere noablieven.

In de derde plak: Geen vlieger oploaten.

Ik gelove, dat het leste het zwoarste weug.

De tied vestreek. Drie ure — half viere. D'r kwam gestommel in de gang. Dat betekende, dat de hoogste klassen uitgingen.

Vuuf minuten leater wa'k mit de meester allient in het grote lokaal, waar alles vremd, hol en stille was.

Hij kwam noar me toe en ging op de baank véur me zitten.

„Jan, jonge”, zee-d-ie, „wi'j moen eens even mit mekaar proaten!”

Kiek, toen ie dát zee, presies zo as het hier stoat, in onze goeie, vertrouwde Stellingwerfse taal, toen was het ies tussen ons breuken, en we bin vrienden van mekaar bleven tot vandeage de dag.

Dat liekt sommigen miskien wat vremd en overdreven toe, mar dat is het toch niet, omdat op dat moment alle keunstmatische ofstaanden tussen ons wegvullen, en we mekaar leerden begriepen en vestoan as zeunen van hetzelfde volk.

Vuuf minuten leater as de andere kiender dreafd' ik ok noar huus toe, om mien vlieger op te loaten. Dat het een mislokking worde begriepen jim wel. Het touw knapte en de vlieger lag in de voart.

Och, ik was zokke ongelokkies wend en prakke-seerde d'r niet verder óver.

Mien dag was jommes toch al goed!

A'k meester binnenkort nog eens integen komme, za'k hem anklaampen en vroagen: „Huugt het je nog?”

Dan zal ie wel mit zien heufd skudden. Hij het zovule kiender in de klasse had. Wat zol hij hem nog herinneren van de kleine:

Jan Aarm Ongelok, huusnummer..... 1311

JOUK, Een Stellingwerfs poasverhaal veur groot en klein; Hoe de kebouters
toch een poasei kregen.

In: Friese Koerier 17 april 1954.

Friese Koerier
Zaterdag 17 April 1954

toegifje

hoe de kebouters toch een poasei kregen

*Een Stellingwerfs Poasverhaal veur
groot en klein deur Jouk*

ROAR. was dat! Kriekiepien Tok-Tok hadde het niet zo best noar de zin in het grote kiepe-hokke van boer Berend Bartels. In dat hokke woonden wel vuuftig grote, dikke kiepen en een heane. Morgenrood hiette die.

Iedere morgen as de zonne de locht in het Oosten rood kleurde, stapte Morgenrood het hokke uut. Dan ging ie boven op 'e mesdult stoon en kri'jde vier keer. Ien keer noar het Oosten, ien keer noar het Westen, ien keer noar het Noorden en ien keer noar het Zuden. Dat was het teken, dat de dag begon!

Dan kwammen de kiepen ok noar buten. Iene veur iene stakken ze heur koppen deur het kleine loekien onder in de mure, en Morgenrood telde ze. Iene, twee, drie... acht en twintig, negen en twintig... vuuftig, ien en vuuftig! Ja, ze waren er allemoale! Ien en vuuftig dikke, vette, brune Barnevelders!

Woar was kriekiepien Tok-Tok? Mos die niet noar buten? Mos die dan niet zien, hoe mooi as de zonne opkwam? Mos die niet mitpikken van de zoadkorretties, die overal om de boerderi'jje laggen? En hadde Morgenrood heur ok niet mittellen moeten?

Aarme Tok-Tok!

Nee, Morgenrood telde heur niet mit!

En de aanderen telden heur ok niet mit!

Dat kwam, omdat ze zo klein, zo hiel klein was.

Kriekiepien Tok-Tok was eanlik doodsbenauwd veur die grote Barnevelders. Zie keken hem altied mit zokke strenge ogen an. En die Morgenrood dan! Mit zien skaarpe sneavel en gemiene poten.

Brrrr! Kriekiepien Tok-Tok rilde d'r van, as ze doar an dochtel

Ze zat nog mar stille wat in een hoekien van het hokke. Pas toen de aandere kiepen ver uut de buurt waren, stak zie heur kleine koppien noar buten.

Hoe kwam dat kleine kiepien hier dan toch? Die heurde hier toch zeker niet?

Nee, die heurde hier ok werkelijk niet. Mar daar kon ze zelf niks an doen.

Boer Berend Bartels hadde nog een zeuntien van een joar of tiene. Dat was Piet. En die Piet, die was vleden joar in de vekaanste uutvanhuus west noar zien Ome en Tante, die in Veengoa woonden. Ome hadde een stok of tien van die moote kriekiepies en Piet van ze zo mooi, dat te er wel uren noar kieken kon. H'j mog ze ok altied voeren.

Nou, toen Piet weer noar huus ging, kreeg ie zo'n kriekiepien mit. In een koekedeuze. Mit gatten in 't deksel. Aandez kon 't wel eens stikken in zo'n donkere deuze. „Doe het mar bi'j de aandere kiepen in 't hokke, Piet. Dat hindert niks,” hadde Ome zegd.

En zo kwam het, dat het kleine kriekiepien Tok-Tok terecht kwam in het grote kiepehokke van boer Berend Bartels an de Boerweg in Oldeholtpea.

En nou was het zo'n moote veurjoarsdag. De zonne ston te stroalen an een blaauwe locht, en alles was bliede. De meensken op het laand, de loampies in de weide, de kiender, die op het skoeleplein speulden, de enties in het weater.

Iene was er, die niet bliede was. Kriekiepien Tok-Tok.

Die zat mit zokke vedrietige ogies bi'j heur kroeme sneaveltien langes te kieken!

Alle dikke brune Barnevelders zatten onder de hede. Doar waren van die lekkere zaandkoelen, die ze zelf mit de poten greven hadden. De hiele dag ko' j er wel in liggen te soezebollen.

Kriekiepien Tok-Tok zat allient in een donker hoekien achter 't varkenshokke. De grote heane Morgenrood hadde heur weer een pik in het kleine koppien geven!

Doar zat het kriekiepien nou en het dochte an de moote tied, toen het nog in Veengoa was. Doar was alles zo mooi en zo best west.

En toen het daar zo zat te deanken, toen kreeg onze kleine Tok-Tok een plan! Een groot plan!

WIE van jim wel eens van Noordwolde noar Bekoop fietst is, en dan niet de gewone weg langes, mar over de Bartens, die het

doar in de bossen van Bekoop die dikke beuke-bomen wel zien stoan. En aandes moe' j' d'r nog mar eens henne gaan te kieken. Uut Noordwolde weg fiets ie noar de hoek bi'j Thijs Menger, de bakker, en dan goa j' doar mar aachteruut. A' j' dan een entien fietst hemmen kom ie an de Iekenweg. Nou goa' j' even rechtsof en bi'j de boerderi'je van Sjoerd Stuurman weer links. Dat is zoe'n klein, smal zaandpattien in, deur een stokkien heideveld. An dat pattien moe' j' eens even ofstappen en om je henne kieken. Want doar ku' j' zien, hoe mooi as de Stellingwerven eanlik wel binnen. Weilaanden, heide, bossen en weater, alles ligt hier bi'j mekaander. De kiewieten skeren er over het laand, en de leeuwerik stoat hoge an de locht. A' j' nou weer verder fietsen kom ie bi'j een dri'jbrogge over de Lende. Dát bin nou de Bartens. Kiek, een barte, dat is een plaanke. En disse brogge is ok van plaanken meakt. Zo gauw a' j' over die brogge binnen, kom ie in de bossen van Bekoop. En doar stoan die dikke beuke-bomen.

Onder in iene van die bomen is een grote holte en doar wonen vuuf kebouters in.

Mar disse oavend waren er mar viere thuis. Oberon, Puntmusse, Lanterendreger en Holthakker. Ze zatten om de toafel en keken mekaander wat vedrietig an. Woar zol Klompjen toch blieden? Die was vanmorgen al vroeg vortgaan. Want het was een weke veur Poasen en de kebouters wollen greag allemoale een poaseigien hemmen. Dat kregen ze elk joar. En Klompjen zorgde er altied veur. Dat was zoe'n kleine eierzuker. Overal zwurf ie kris kras deur de laanden. Een hiele dag. En as ie dan tegen de oavend weer thuis kwam, dan healde hi'j uut de raand van zien musse de prachtige eigies te veurskien. Ja, hi'j kon ze wel vienen, die Klompjen. Omdat ie zo klein was, kon ie overal goed wegkroepen en dan zeggen de voegels hem niet, as ze noar de nusten vleugen. Mar hi'j zag de voegels wel!

Vanmorgen was Klompjen d'r weer op uut trokken. Ze hadden hem allemoale noakeken, toen ie vortging. De zonne kwam net op, en de wereld was zo bliede, zo bliede!

Mar nou was het donker. En Klompjen was nog niet weer thuis. Dat gebeurde aandes nooit.

Zó kwam het, dat Oberon, Puntmusse, Lanterendreger en Holthakker mekaander zo vedrietig ankeken. Wat zol er wezen mit de kleine Klompjen? Toch gién ongelok? Och, het kon hoast niet! Hi'j kon springen as de beste! Hi'j was altied vezichtig! As er een kwaaie hond aachter hem ankam, kon ie in een boom klimmen!

Mar toch waren de kebouters er niet gerust op. Ieder keer ging er

14
iens naar buten, om te luisteren, of ie nog niks heurde. En dan fluitte ie harde op zien vingers. Mar d'r kwam gien antwoord terogge uut het bos. Allient de echo.

JA, kebouter Klompjen was al vroeg vortgaan die morgen. Hi'j was van plan, om mit een musse vol eier weer thuis te kommen. Mar het wol niet lokken die dag. Hi'j zwurf deur alle laanden. Hi'j zochte elke slootkaant of om een mussien. Mar hi'j vun er niet iene. Toen ging ie verder en verder. Hiel tied mar verder van huus. Mar naargens leut hem een kiewiet zien. Naargens lag een eiegen in het grös. Kebouter Klompjen zochte en zochte. Hi'j zochte nog, toen de zunne al dealezonk in het Westen. Mar gien eiegen. Gien enkel eiegen!

Eindelijk, eindelijk gaf ie het zuken op. Mar toen kwam de lange weg naar huus terogge. Zachiesan kwam het donker over de laanden. Kebouter Klompjen leup wat ie lopen kon. Nee, bange was ie niet! Hi'j kende de weg en hi'j hadde een peer beste ogen. Mar hi'j begreep wel wat! Hi'j begreep, dat Oberon en Puntmusse en Lanterendreger en Holthakker in ongerustheid zatten. Thuus. En ze konnen niks doen. Ze konnen hem niet integen lopen. Want ze wusten jommes niet, waar ie henne was? Welke kaant as ie opgaan was?

Dwars deur het donkere bos ging kebouter Klompjen op huus an. Mar inienen bleef ie staan. Stokstief Hi'j miende, dat ie wat heurd hadde! Wat was dat toch? Heur! Doar was het weer! Vlakbi'j! En toen — toen zag kebouter Klompjen wat, waar ie reer van opkeek. Een kiepien! Een klein krielkiepien was het, dat doar tussen de takken zat!

„Wat doe ie hier toch in het bos?“ vreug ie verwonderd. „Och,“ goelde het krielkiepien, „kleine, goeie, beste, lieve kebouter, help mi'j toch! Vetel me asjeblijft toch, waar de weg naar Veengoa is.“

Kebouter Klompjen wust niet wat ie heurde! „De weg naar Veengoa? Mar krielkiepien, wat moet ie in Veengoa doen, en waar kom ie toch weg?“

Toen vetelde het kleine krielkiepien, dat het uut het grote kiepehokke van boer Berend Bartels uut Oldeholtpea kwam, en dat het Tok-Tok hiette, en dat het vortlopen was, en waarom as het naar Veengoa mos.

Kebouter Klompjen skudde zien heufd. „Och, och,“ zee-d-ie, „arme Tok-Tok, mar dan bi'j toch hielemoale vekeerd lopen! Dan ha' j' toch over kontermaans moeten!“

„Kontermaans?“ vreug krielkiepien Tok-Tok, „wat is dat? Is dat ok een stad?“

Doar mos Klompjen toch wel even omme lachen. „Een stad? zee-d-ie, „nee, dat is gien stad, dat is een brogge. Mar wee' j' wat? Goa mar mit mi'j mit!“

En omdat krielkiepien Tok-Tok al zo mu was van het lange ende lopen, mog ze in Klompjen zien mooie rooie musse zitten, die de kebouter onder de aarm dreug.

Nou, ie begriepen zeker wel, dat de aandere kebouters reer opkeken, toen die beide thuuskwammen. Ze wusten niet, wat ze d'r an hadden. Mar bliede dat ze waren! Bliede!

Klompjen mos het hiele verhaal vetellen.

Nou, het speet de anderen wel netuurlik, dat ze gien poaseigien kregen, mar dat hinderde niks, zeden ze. As Klompjen mar goed weer thuis was, dat was het veneamste.

Mar toen stapte krielkiepien Tok-Tok naar veuren en ze zee:

„Gien poaseigien? Doar zal ik veur zorgen! Zet mar een klein kissien mit wat huj veur me kloar, dan leg ik doar vuuf mooie eiegies in. Iedere dag iene, dat komt presies uut.“

Zo gebeurde het ok en Oberon, Puntmusse, Lanterendreger, Holtakker en Klompjen ha' j' eens zien moeten smullen van die lekkere eiegies! Krielkiepien Tok-Tok hadde d'r de grootste wille van!

De dag noa Poasen bin de vuuf kebouters mit krielkiepien Tok-Tok naar Veengoa gaan, naar heur eigen olde hokkien. Alle breurties en zussies woonden er nog en allemoale waren ze even bliede.

Mar de meensken snaptten er leater niks van, hoe het toch kon, dat zoe'n klein kiepien hielemoale allienig de weg weeromme uut van Oldeholtpea naar Veengoa.

As ze alles ok eens weten hadden!

JOUK, Stellingwerfse riempies; "Zo deank ik er over" de R.O.N.
In: Friese Koerier 27 april 1954.

"Friese Koerier" 27 April 1954...

STELLINGWERFSE RIEMPIES

„ZO DEANK IK ER OVER“

DE R.O.N.

De Regionale Omroep Noord **223.**

Wil ons wat eigens geven.

Mar hi'j wordt in zien kiemkracht

(smoord!

Wie pleegt die kulturele moord?

Wie stoat hem noar zien leven?

D'ontvangst is deurgoans biester slecht!

Doar moét wat an gebeuren!

't Is goed, dat Jonkman er veur vecht,

En ienkeer rond de waarheid zegt!

Wat hê' j' an omme-zeuren?

De bongel mos er nodig in!

't Moet eind'lik toch eens wezen!

Dit is nog mar een klein begin!

Mar wel een dapper niettemin!

De stormlanteern is hesen!

Veur Grunnens Sproak en Drense Toal!

Foar Friezen en Friezinnen!

Veur Diëlekt en Idioal!

Het zal dus hoast beginnen!

Wie bin de strieders? — Allemoal!

Hoe bin de strieders? — Hard as stoal!

Ze zullen overwinnen!!

JOUK.

Overgenomen in de Stienens Mars.

In: Stellingwerf 7 mei 1954.

Stellingwerf 7 mei 1954

Een Proatien uut de Oosthoek.

Mooi en mal uut het leven van Jan Aarm Ongelok.

VI.

Bertus Lacher.

93

le zien en heuren ze mar een enkele keer meer, de dri'jorgels.

Ik wete niet, woar het van komt, mar mè donkt, dat ze uut de tied reaken. Of eanlik wee' 'k het ok wèl. Temenen, ik deanke, da'k het wete.

Wi'j leven op het ogenblik in een wereld van hoast. De iene dreaft nog harder as de aander en wie het het an tied, om eens even op zien dooie gemak noar een dri'jorgel te luusteren? Wie het het an tied, om even noar de deure te lopen en een peer senten deale te leggen in het bakkien van de orgelman?

Trouwens, ik gelove ok, dat er een boel meensken binnen, die de orgelman beskouwen as een soort skooier. As iene, die te lui is, om de skoppe op te pakken en noar de polder te goan.

Wi'j as jongen dochten er niet zo over en wi'j hadden bovendien de tied wel.

As er op een vri'je Zoaterdagmiddag een dri'jorgel deur Noordwolde reed, dan waren wi'j doar bi'j. Dan leupen we d'r mit een hiele koppel aachter an, van de karke tot het West en van de Helling tot de duker. Jonge, wat was dat mooi! Het orgel op hemzelf, mit de prachtige kleuren en het sniede-waark, de man, die an het grote wiel ston te dri'jen, de roffels, die uut de tromme trilden, en de meziek!

De meziek van een dri'jorgel. Dat is altied mooi en altied wat apart. Soms heur ie ze veur de radio. En dan zeggen de meensken fegen mekaar: „Heur! Een dri'jorgel!” En ze luusteren even en ze vienen het mooi. En toch is dat niks, vergeleken bi'j een dri'jorgel op de stroate. Want een dri'jorgel moe'j niet allient heuren, mar ie moen het zien ók! le moen de pejjeren baand mit al de gatten en gleuven zachiesan zien opskoeven. le moen het peerd het orgel zien trekken. le moen het sente-bakkien heuren rammelen.

Is de orgelman, is dat een skooier?

As ik een dri'jorgel zie, deank ik altied an Bertus Lacher.

Bertus Lacher hadde gien dri'jorgel, mar een harmonika. Ik zie hem er nog mit de weg langes lopen. Ik zie hem nog op de stoepen stoan. En ik heure hem speulen en zingen! Speulen en zingen, ja, dat was Bertus zien lust en zien leven!

Zo goed as wi'j aachter het dri'jorgel an leupen, zo goed leupen we ok aachter Bertus an. Ik gelove, da' we in hem eanlik zoe'n olde minstreel zaggen, woar de meester op skoele van vetelde. Zoe'n olde minstreel, die in de Middeleeuwen van kasteel noar kasteel trok en er zien verhalen speulde en zong.

Waren die olde minstrelen dan skooiers? Was Bertus Lacher een skooier?

Nee, hi'j was een zwaarver, die deur de Zuid-Oosthoek van Friesland trok, en deur Drente.

Mit zien harmonika, zien stemme, en zien proempien.

Vier onofskeidelike kameroaden. As de drie eersten waarkten, mos ie op 'e vierde vedocht wezen!

As klein skoele jongien was ik dat niet.

En zo kon het gebeuren, dat op een keer, toen ik vlak aachter de zingende, spelende Bertus ston, een brune slieder tebaksspijje op mien veurheufd te pletter sleug! Doar was ik nou ienkeer Jan Ongelok veur.

Mar het is niet doaromme, da'k de herinnering an Bertus beweerd hebbe. Het is om hiel wat aandes.

Bertus Lacher is niet meer.

En in de vakketure worde nooit gezien.

Dát spiet

JOUK, Stellingwerfse riempies; d'Iese.

In: Friese Koerier 21 mei 1954.

Friese Koerier " 21 Mei 1954 " . . .

Stellingwerfse riempies

224

d'Iese

*D' Iese mit je dikke dennen,
Die de bunders bried besloan,
Ieder mos jouw stilte kennen!
Ieder mos jouw teal vestoan!*

*D' Iese mit je smalle patties,
Die in duzend bochten gaan,
Mit je kleine babbel-blatties,
En je gele rieksom broam,*

*Mit de klop van bonte spechten,
En de reuk van holt en hars,
Krenten, die omliestings vlechten
Om de peaden, wit en vars,*

*D' Iese, wondermooie wereld,
Die een ieder kennen mos,
In jouw takken zingt de merel,
Zingt de jubel van het bos!*

JOUK.

In: Stellingwerf 21 mei 1954.

Een Proatien uut de Oosthoek. 94.

MOOI EN MAL UUT HET LEVEN

VAN JAN AARM ONGELOK.

VII.

De iestente.

Stellingwerf 21 Mei 1954

Miskien was er op de koemaark wel de ien of aandere akreboat west, die op 'e kop hong en fratsen uuthealde zoe'n meter of zesse boven de grond, of miskien wel een koorddaanser, of een goecheler, of een messeslokker, dat wee'k niet meer.

In ieder geval vunnen we het fijn, as er zo eens wat te beleven was, da'j' veur niks zien konnen. Temenen, a'j' zo liep waren, om niet deur de gewone ingang noar binnen te goan. Aandes mos ie je kwartien of dubbeltien betealen.

Het waren veake mar van die gewone spullegies, die zo het laand deurtrokken en dan de koemaark ok even andeden. Een tente of zo hadden ze niet. Op een middag gingen we noar skoele en dan ston er nog niks en a' we twie ure leater weer noar buten dreaften was alles al in kannen en kruken. In de regel was iene hoge trapeze genoeg.

Netuurlik gingen wi'j zoe'n middag niet derekt noar huus. Een hiele pose stonnen we noar dat spul te kieken, ok al was er niks an te zien. En sommigen vetelden al staarke stokken over wat ze „vroeger“ zien hadden.

Een enkele keer gebeurde het wel eens, dat de woonweagen krek ankommen was as wi'j uut skoele kwamen. En a'j' er dan vlogge genoeg bi'j waren, kon zoe'n spulleboas in de regel wel een knéchien gebruiken.

Dat is mi'j ok eens gebeurd. Ien keer. Ik wete zeker, dat het mar ien keer west het, want alle aandere keren waren de jongens mi'j te vlogge of deur da'k ongelokkig was. A'j' tenslotte de neame hemmen.....

Die keer mog ik ok touwen beethollen en plaankies sjouwen en meer van zokke dingen en toen we kloar waren, toen kreeg ik van de sirkusman een klein geel pepiertien en dat betekende, da'k van-oavend veur niks kommen mog! Hi'j hadde me netuurlik ok een dubbeltien geven kund, dat was hetzelfde west. Mar veur mi'j niet! Veur mi'j was dat pepiertien vule en vule mooier. Want ie konnen het jommes zien loaten an je kameroaden? Ie konnen het eanlik wel op je jassien vaastespelden, dat iederiene het goed zien kon, a'j' mar een spelde had hadden.....

Prachtige oavends waren dat, die 'k nooit weer vegeten hebbe. En pas vule leater, toen 'k de grote sirkussen as Straszburger zien hadde, begreep ik, dat die meensken, die doar mit heur hiele hemmen en hollen op 'e Koemaark stonnen, ok Keunsteners waren! Ze deden niet onder veur heur grote breurs. Ze waren ze zelfs veake de boas. Allient ontbrakken de mooie kieren en de grote skienwaarpers d'r an!

As er weer zoen veurstelling west hadde, dan waren wi'j de volgende dag ok an 't koorddaansen en an 't goechelen en al zo meer.

Ien keer is dat uutmidd op een serie komplette veurstellings in de iestente. Tegenwoordig wordt dat ding veur aandere en betere dingen bruukt, mar in mien jonge joaren ston ie de hiele zoemer leeg. De deuren zatten dan netuurlik vaaste, mar op de ien of aandere maniere konnen wi'j ze toch los kriegen.

De jongens uut de hoogste klassen hadden een prachtig programma in mekaander zet. Doar was bi'j: gewichtheffen, vuurvreten, sneltekenen, goechelen, boksen en akrobatiek.

Veur ons, uut de legere klassen, was het een ere, om een koartien te kriegen. Dat kon allient, a'j' goeie buisies waren mit iene van de oldsten. En netuurlik pebeerd 'ie dat dus op alle manieren te worren.

As dan de tied, dat de veurstelling beginnen zol, kommen was, kwam het pebliek dwars deur de laanden op de iestente anzetten. Dat was veurskrift, omdat iene van de bestuursleden van de iesklub krek het gezichte op de gewone ingang hadde, uut zien huus weg.

Toch kreeg datzelfde bestuurslid er op een goeie dag de locht van en midden onder het nummer vuurvreten ston ie in de deure.

Hi'j hadde zeker niet vewacht, dat het er zo zol uutzien, temenen, hi'j bleef ien enkel ogenblik besluteloos stoon. Krek lange genoeg, om speulers en pebliek gelegenheid te geven, om te ontkommen.

Op ien klein jongien noa, dat mit zien kloppe tussen een peer plaanken hoaken bleef.....

Het was de kleine

Jan Aarm Ongelok, huusnummer..... 1311

JOUK, Stellingwerfse riempies; Zoemerzegels.

In: Friese Koerier 24 mei 1954.

Friese Koerier: 24 Meie 1954.

Stellingwerfse riempies

ZOEMERZEGELS **225**

De Zoemerzegel is er weert!
Ie kun ze ov'ral kopen!
Wees nou een heer in 't post-vekeer,
En loat die kaans niet lopen!

Een aander helpen as dat kan!
Dus: „Zoemer” op de brieven!
Doar wo' we zelf niet armer van.
We kun er riek bliëven!

Dat kost derekt gien kapitaal,
Doar is 't niet om begonien.
Een kleinigheid van allemoal
Meakt mit mekaander tonnen!

Plak mit veur het Moatskaplik waark!
Veur Kulteréle Zeaken!
Meak onze Volksgezondheid staark!
Een volk dat leeft het teaken!

De Zoemerzegel is er weer!
Loat dus die kaans niet lopen!
Stap even henne om een peer!
Of — an de deure kopen!

JOUK.

JOUK, Juni.

In: Friese Koerier 31 mei 1954.

Friese Koerier 31 Mei 1954...

226.

JUNI

Doar gaan ze weer;
Doar stoun ze weer.
Te steren op het weater!
En deanken niet
An uur' of tied.
De dag wordt langzem leater.

De rentenier,
En de barbier,
De dokter, de notaris,
De boer, de smid....
Ja kiek! Hi'j bit!
Mar — of ie licht of zwoar is?....

Het weater blinkt;
Een voegel zingt;
Een bloemkied dekt de laanden.
De visker zwigt;
Doodstilla ligt
De hengel in zien haanden.

Het weater stroomt;
De visker droomt;
De dag wordt langzem leater.
En zachies glidt
De dobber mit....
De vis lacht in het weater!....

JOUK.

Stellingwerf 4 Juni 1954.

MOOI EN MAL UUT HET LEVEN
VAN JAN AARM ONGELOK

VIII

Pape's Bossien.

Ik wete niet, of Pape's Bossien nog bestoat. Mar ik bin bange van niet. Het was iene van die plakies, waar de netuur de netuur nog was en dat nemen de meensken tegenwoordig niet meer.

As Pape's Bossien niet meer bestoat is dat wel een strop veur de jeugd uut mien geboortedorp.

Wat gingen wij d'r veake henne! Doar waren menieren en wegen genoeg. Wij gebruikten er in de regel drie.

Dat was allereerst de weg, die tussen skoemeaker de Vos en de winkel van vrouw Jonkers leup. Dat was de miest ongeveerlike weg. Gien skoden, gien kwoaie boeren, allient wel eens een ram. Ik wete niet a'j' ze kennen, die rammen mit heur harde koppen. Ikke wel.

Het was op een middag, noa skoeletied. Wij zollen weer eens noar Pape's Bossien. Midden in 't laand komt er die dikke ram op ons of. De aandere jongen lopen vanzelf. Wat heafen kon! Ikke niet. Ik was krek wat ongelokkig west deur in 't stiekeldroad te valen. Afijn, mit een stieve kni'je loop ie zo harde niet as een ram en het was dan ok, al redelik gauw, da'k pats! een stevige pork in de rogge hadde, of doaromtrent. As het kwam deur de stoot of deur de skrik, doar wi'k of wezen, mar in elk geval, ik vul. Bats! veurover in 't grös. De ram bleef onbewegelik stoan. As ik nou mar liggen bleven was en hulpe ofwaacht hadde, dan was er niks gebeurd. Mar dat dee ik niet. Ik krabbelde weer overende en zo verder strompelen. Mar amper ha'k drie stappen doan, of doar was het weér pats! en ik vul weér veurover en de ram bleef weér onbewegelik stoan en ik wachtte weér gien hulpe of en krabbelde weér overende en kreeg prompt weér een oplawaai. Dat ging zo een keer of dartien achter mekaander en toen kwam er een kerel an mit een lange poal, die de ram vortjachte en mi'j ok! Zoda'k hem veur 't eerste daankberder was as veur 't twiede!.....

De volgende weg begon bi'j het Tillegien. Dat Tillegien is er nou nog, mar het is het olde Tillegien niet meer. En omdat onze teal onze teal ok al niet meer is, zo' t me niet verwonderen as er goene binnen, die nog nooit van 't hiele Tillegien heurd hemmen. Het olde Tillegien hadde twee leunings, die beide vol neamen-in-harten stonnen. Wat een vremde liefhebberij'je, mar in elk geval toch een liefhebberij'je was. Van dat Tillegien noar Pape's Bossien was een hiele sjouw. Eerst over het Karkeland, dan kree'j' Klaas de Boer....., och wij wusten het allemoale, omdat het altied oppassen was. Wie op goed gelok van het Tillegien noar Pape's Bossien leup, bi'j de Wetering langes, kon er zeker van wezen, dat ie veur een sloot kwam waar ie niet over kon. Dat overkwam ons niet. Wij leupen presies an de Zuudkaant van die dam tot die dam, en an de Noordkaant van die dam tot die dam. Dat wil niet zeggen, dat er dan gien sloden waren. Ze waren er zat. Meer as onze Moeke's lief was. Mar wij konnen ze in de regel krek an. Dat betekent negen van de tien keer. Dat ik nou altied krek as nommer tiene sprong.....

De darde weg leup ok bi'j de Wetering langes, mar dan an de aandere kaant. Hi'j was vule korter, maar ok geveerliker, want ie mossen bi'j de Helling stief veur de huzen langes en dan het laand in.

Doar lag die verroaderlike sloot ok, die dreuge léek, mar nat was, toen 'k er in sprong, om da'k het vekeerde bien veur kreeg.

In die tied waren de skrikdroaden nog niet aurfynnen en doarom zit er nog altied een rooie herinnering an het olderwetse stiekeldroad op de kni'je van

JOUK, Wiedster.

In: Friese Koerier 19 juni 1954.

„Friese Koerier ... 19 Juni 1954 ...

Wiedster

227.

Ze zat in de tuun;
't was nog vroeg op 'e dag;
mit heur gold-blonde kruun
en heur lustige lach.

Ze wiede de sloat
zo behendig en rap;
wat leek ze kedoot
en wat zat ze doar knap.

Ik zee goeiendag
en toen keek ze me an;
'k weet niet, of ze 't zag,
mar ik kleurde d'r van.

Ik reed 'r verbi',
want ik mos noar mien waark;
mar het heamerde mi'
en dat was me te staark.

Het leek zonder zin....
klonk heur lustige lach....

't was an het begin
van een dustige dag....

JOUK.

JOUK, 4 juli: Moterresen op 'e Prikkedam.

In: Friese Koerier 30 juni 1954.

Friese Koerier - 30 Jun 1954 - -

4 Juli: 228.

Moterrésen op 'e Prikkedam

*As de zwoare monsters dreunend
Deur de mulle zaandbak sloan,
En de liliputters kreunend
Om de skaarpe bochten goan,*

*As de senioren loeien,
— Rietman en Van Heukelom —
De silinders krapan gloeien,
En 't is ten en al gebrom,*

*As de kleine Koops uit Assen-
Groot wordt an zien gaspedaal,
En de locht is vol van gassen,
En de beane idioal,*

*Dan is elke motersport-man
Volop in zien element!
Dus — as ie mar even vort kan —
Op 'e Prikkedam present!*

JOUK.

Stellingwerf... 2 Juli 1954...

Een Proatien uut de Oosthoek.

**MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
JAN AARM ONGELOK.**

X.

96.

Kronkelpatties.

D'r het een tied west, véur disse tied, dat de wereld vol patties was. Dwars deur de heidevelden leupen ze van huus tot huus en wie noar Stienwicker maark wol, die kon mar zoe'n beetien recht- uut rechte op 'e stad anzetten.

Dat is nou niet meer zo. De grond is ontgunnen en de patties bin vort. Stiekeldroaden en sloden hemmen een ende meakt an heur bestoan. De heidevelden bin vedwenen en er is goele grond veur in de plak kommen. Grond, die wat oplevert. Woar rogge grujt en koenen welden. Zó bin de tieden veuruutgoan in de toop van de joaren. Zó worde de aarmoede teroggedreven van het plattelaand.

Ik zal de leste wezen, om te beweren, dat het níet zo moeten hadde. Mar toch ku'j' wel eens even an de tied van de kronkelpatties en de heidevelden teroggedeanken mit een klein beetien heimwee. Toch ku'j' de grote weg nog wel eens even vloaten en het Oosterse en Westerse veld opzuku, woar ze nog bestoan. Netuurlik doe'j dat op een mooie dag, as het zunnegien skient, as de wereld zoemers en bliede is. In de winter kom ie d'r niet. In de winter, as madder en plassen je tegenhollen. As de klompen je overlopen en je fietswielen vaastezoegen in de blubber van de weagensporen.

De n'jje wegen bin gien kronkelpatties meer. Ze bin stief en strak mit zo min mogelijk bochten en as het kan een fietspad of trottwaar.

Ie kun het vergelieken mit de gevels van de huzen. De olde gevels vol tierlantijnen en de n'jje recht en slecht, mit vierkaante reamen en deuren.

En mit de tieden veraanderen niet allient de dingen, mar de meensken veraanderen ok.

De meensken, die over de kronkelpatties noar de bureu leupen, bleven doar niet bi'j de deure stoan, mar ze leupen an de toafel toe, paktten een stoel en gingen zitten. Doar was gien haantiesgeveri'jje bi'j en al zok gedoe meer. Ze vuufden heur doar bi'j de bureu krek zo goed thuus as bi'j heurzelf en dus ging alles ok vanzelf.

As ik op het ogenblik bi'j mien buurman komme moe'k eerst tegen een hoge stoepe opklimmen. Nou is 't me in de winter al drie keer gebeurde, da'k er ofgileed, mar goed, doar proaten we op het ogenblik niet over. A'k doar dan goed en wel stoa, moe'k an de belle trekken. Ik bedoelde, da'k er op drokken moet, want hi'j het krek een ellektriese kregen. Hiel in de verte heur ik dan een klein zoemertien en mit een beetien gelok is het dienstmeagien binnen vuuf minuten bi'j de deure en kan 'k meneer te spreken vroagen. In drie van de tien keer lukt dat wel. Ik stappe dus de hal binnen en vule me as een katte in een vremd pakhuus, ok al vanwege de mooie looper, die er ligt.

Nou heb ik ien ongelok over me, da'k mar niet kwietreaken kan, ik vegete altied om tegen mien buurman „meneer” te zeggen. En om een haand te geven, as ie me in zien spreekkeamer kommen lat.

In de regel bin we in drie tellen uutproat en meak ik mar harde weer da'k vortkomme.

Eerlik is eerlik: ik bin bliede, dat de tied van de kronkelpatties en de aarmoede vebi'j is en slimme bliede ok; mar toch kan 'k nog wel eens even terogge velangen noar de Kleateren Stede en het klaphekkien achter de Ni'jbuurt en de tied dat je bureu je bureu nog waren en er een klinke op 'e deure zat inples van een lipsslot.

En ik woage het er zelfs op, te deanken, dat er meensken binnen mit krek zokke gedachten as de olderwetsje

Jan Aarm Ongelok, huusnummer..... 13!!

Stellingwerf 16 Juli 1954

Een Proatien uut de Oosthoek.

MOOI EN MAL UUT HET LEVEN
VAN JAN AARM ONGELOK.

XI.

De goeie boer.

Toen wi'j nog van die kwoajongen waren, van die eapekoppen, van die beiheamels, toen deden wi'j in onze vri'je tied nieks liever as er op uut-trekken, de grote ruimten van de wiede wereld in. Temenen, as het weer er een beetien noar was.

Mar omdat het in die tied ok al alle deagen re-gende en kold en wienderig en hujig was, krek zo goed as disse zoemer, gebeurde het dan wel eens een enkele Woensdag- of Zoaterdagmiddag, da' we binnen blieden mossen.

Nou' was ik, wat dat binnen blieden betrof, in de regel wat ongelokkig. De iene keer brak ik een koppien, de aandere keer gooid' ik de askebak omme, en de darde keer leu'k de moate overstromen, welke, dat begriepen jim zeker wel.

As het dan ok mar even lokken wol, smeerd' ik hem. Ik ging noar „de' boer. De goeie boer. Miest-al waren mien kameroaden d'r ok. Dan konnen we mar speulen in de grote skure, zovule a' we wullen. De iene zat in de heanebalkens en de aander op 't huj. We dreafden over de koestai en de dele. We gebroekten harken en vorken. We klauterden tegen de lange ledders op.

Die dele was vol plezier! Mar ok vol geveer netuulik!

Ie konnen van die heanebalkens ofvalen! En van 't huj ok! Ie konnen in de koegröppe trappen en uutglieden..... Ie konnen op 'e dele te pletter vallen, van 't vak of. Mit de harken en vorken ko'j mekaander ongelokkig stikken en zoe'n lange led-der kon uut het lood sloan!

Mar welke jonge deankt doar an?

Wi'j niet! Temenen niet veur dat het zover was. Omda'k wat ongelokkig van netüre bin, hebb'ik al die dingen mit meakt, behalve dan netuurlik dat te pletter valen, goed begriepen.....!

De boer dochte d'r ok niet an, dat ons wat over-kommen kon. En hi'j dochte d'r ok niet an, da' we zien huj vetrapten. En hi'j dochte d'r werachtig ok al niet iens an, da' we het gereedskop kepot meak-ten.

D'r waren meensken in de buurt, die er heur heufd over skudden. En aanderen, die d'r skaande van sprakken. Wie leut zien beste huj vetrappen deur jongesklompen? Wie leut de koeien over-stuur meaken deur zoe'n bende in huus?

Wi'j dochten er even aandes over. Wi'j prezen 'en loofden hem as de grote kindervriend. As de man, die ons begreep en mit ons mitleefde, of 'ie van onze eigen leeftied was.

As het tegen Poasen leup, en we waren een wea-gen nodig, dan gingen we mar even noar hem toe en de boel was bekeken.

Ik wete nog best, da' we een keer in de modder vaaste-zatten mit een weagen vol takken, en dat ie mit zien peerd bi'j ons kwam!.....

Zokke dingen vegeet ie niet gauw weer.

En zien vrouw al krek zo. As wi'j doar in de skure speulden, dan duurde het niet lange, of ze reup ons in huus te knieperties eten. Van die lekkerre, waarme knieperties, zo uut het iezel weg.

Tjonge, wat waren ze lekker en wat ko'j er lekker van zitten te smikkelen.

A'j dan thuuskwammen, en ie vetelden d'r van, dan skudde Moeke het heufd. En a'j vreugen, of ze nou ok eens knieperties meakte, dan zee ze: „Mar zoks bestoat toch niet!”

Die leste woorden begreep ik niet as skoelejonge. Mar leater wel!

Het beston inderdoad niet.

„De' boer, onze goeie boer is felliet goan. „Op 'e flesse”, zeden de meensken.

Omdat ie zoe'n goed en zae'n graat harte hadde, waarin veur elk kiend een plakkien was.....

Ok veur de kleine

Jan Aarm Ongelok, huusnommer..... 13!!

JOUK, Stellingwerfse riempies; Ontmoeting.

In: Friese Koerier 16 juli 1954.

Friese Koerier... 16 Juli 1954...

Stellingwerfse riempies

829. ONTMOETING

'k Ging op het fietsen noar de stad.
De dag was mooi en vroeg.
Een jongien reup me: „Zeg, wa' 'k mit?”
Och, 'er was plak genoeg!

Hi'j klauterd' op 'e stange, en
Vetelde honderd uut.
Van huus, van skoole, van zien knien...
Het was een blied geluid!

En onderwiel te zien verhaal
Zo uitgeloaten dee,
Kwam ieder keer hik-hik, de hik!
We lachten alle twee!

Ik wust niet, woar te wezen mos,
Mar hi'j zol zeggen: „Ho!”
— Zien gette, en zien tunegten,
Zien dalia's — mar... „O!”

Hi'j kreeg een kleur! „We bin te ver!”
— Hi'j hadd' er niet an docht!...
Ik heb de fiets terogge dri'jd,
En hem weeromme brocht!

JOUK.

JOUK, Stellingwerfse riempies; Opruming.

In: Friese Koerier 23 juli 1954.

Friese Koerier... 23 Juli 1954

Stellingwerfse riempies

Opruming 23/.

D' iene lat de priesen springen!
D' aander gefst je tien present!
Nommer drie vekocht de dingen
Zogezegd kedo omtrent!

Soms krië f' even medelieden
Mit zoe'n aarme winkelier.
Mar. hi'j wil de skeade lieden!
Gun de man dus dat plezier!

Koop gerust een jurke-lappien
Mit een nijje rok kedo!
Of een maantel mit een kappien,
Of wat ondergoed of zo!

Goa veural noar d' adveteerders,
Die in disse kraante stoan!
Heur ôk bi'j de profiteerders,
Die uut alles senten sloan!

Wil de winkelman 't riskeren,
Griep de kaans! en speer hem niet!
Je kun er van profiteren!
En hi'j — goat miskien feliet!

JOUK

nie boek I, bl.

In: Stellingwerf 30 juli 1954.

198.

30.7.54

Stellingwerf

MOOI EN MAL UUT HET LEVEN
VAN JAN AARM ONGELOK.
IX.

98.

Zwemmen.

Wij hadden in onze skoelejoaren gien mooi zwembad, woar we mit de hiele klasse in duken konnen, as het ons tussen de vier kalkmuren van het lekaal te waarm worde. Alhoewel er in die tied miskien al over proat is. Ieder ei komt nou ienkeer niet even vlogge uut.

Afijn, wij zwommen tóch!

Noa skoeletied grepen we de fiets en zetten op 'e Lende an. Ik hebbe al eerder zegd, da'k slecht bin in het onthollen van joartallen, mar a'k me niet vergisse, was het bij de darde stuw da' we uut de kieren en in het weater skeuten.

In elk geval was het op dat plak, woar een Barte over de Lende ligt. A'j' dat pattien wieder goan, kom ie donkt me in Bekoop uut. Wij giingen dat pattien nooit wieder in. Vlak noast het weater was de mooiste klieckeamer, die j' je deanken konnen. Dichte bossies vol blad en zingende voegels gaven gelegenheid genoeg, om ongezien in 't zwempak te kroepen en dan ging het er mar omme, wie het eerste in het weater was.

A' we dan zoe'n half ure of wat langer ommeploeterd hadden, zonder ooit zwemmen te leren, giingen we weer op huus an. Noa zoe'n oprissing vuuld' ie je staark en om da'j' dat wollen loaten zien ok, reed' ie zo harde mogelijk weer terogge, zodat ze je thuus vreugen a'j' miskien vegeten hadden om je of te dreugen.

We hemmen ok wel eens op een aander plak zwommen, dichter bij huus. Dat was an Klaas de Boer's Mennige. Op de ien of aandere maniere was de dam doar uut de Wetering wegspoeld. En inples van hem er weer in te leggen, hadden ze d'r een grote barte overhenne timmerd. Eerlik gezegd begriep ik nog nooit woarom. Mar hoe dan ok, die barte lag er en wij speulden er vaeke. Wij kreupen er onderdeur, leuten de klompen in het weater hangen, zodat ze kre'k niet volstroonden — as 't niet mislokte temenen! — en soms zwommen we d'r ok.

Kiender bin staark in het ontdekken van bezun-

derheden. Wie nou de Wetering kent, die wet, dat de hiele bojem uut ien en al modder bestoat. Behalve dat iene kleine plakken krek an de Westkaant van Klaas de Boer's Mennige. En dat plakken hadden wij ontdekt. Doar ha' we een mooie stevige vloer onder de voeten en het weater was er niet al te smerig.

Ik gelove niet, da' we veake noar de Wetering toegingen, om da' we werkelijk van plan waren om te zwemmen. Mar a' we doar op een zoemerse dag zo lekker an de weaterkaant zatten, dan ko' we de verleiding niet weerstaan. Klieckeamerties waren er niet en zwempakken al evenmin. Mar wij waren nog in die gelokkige joaren, da' we ons niet skeamen veur het Wonder van de Skepping en er lustig op los dukelden.

Mooie middeagen waren dat. Temenen a'j' bij ongelok het hemd van een aander onttrokken en je Moeke ontdekte het, wat ze netuurlik dee! Of a'j' 't thuuskwammen mit entekros in je hoar! Of a'j' 't onderbroekien achtersteveur an hadden!

Ik mos gien Jan Aarm Ongelok hieten, as 't mi'j niet alle drie toegelieke overkommen was, op de dartiende Juni, 's middags om dartin ure dartin!

Veur straffe mog ik dartin deagen niet weer zwemmen, mar gelokkig sleug op de vierde doarvan het weer omme.

Dat was iene van de weinige gelokkige ogenblikkes uut het leven van

Jan Aarm Ongelok, huusnummer..... 13!

Friese Koerier " 11 Aug. 1954.

Vekaansie-herinnering,

222

Anno 1954

D' EERSTE DAG was 't niks as regen,
Mar we bleven optimist!
Zeker, het begin vul tegen,
Mar het kwam wel goed! Beslist!

TWIEDE DAG: 't leek even beter,
En dus gingen we van huus.
Doarom kwammen we die oavend
As vezeupen katten thiis!...

DARDE DAG: „een enk'le bujje”,
Klonk het deur de radio.
Nou, het was een hiele grote,
En die kregen wi'j kedo!...

VIERDE DAG: wat wiend, wat regen,
Dus we kreupen in een hoek.
En we rookten sigéretties,
En we nammen wéer een boek!...

VUUFDE DAG: een kaans op onweer.
Mar we wóllen vort! Afijn,
Hénne kon het op het fietsien,
En weeromme mit de trein!...

ZESDE DAG: vuuf groaden kolder.
En we rilden d'r eens van,
En we rookten, en we leesden,
En toen kwam de kachel an!...

LESTE DAG: toevallig regen!
Iene was nóg optimist:
„Miskien is 't vanmiddag dreuge.”
Och — hi'j hadde 'm reer vegist!...

JOUK.

In: Stellingwerf 20 augustus 1954.

Stellingwerf 20 Aug 1954

Een Proatien uut de Oosthoek.

MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
JAN AARM ONGELOK.

XII.

Uut de Legere Skoele.

D'r bin meensken, die nog bladzieden vol skrieven kunnen over heur eerste skoele-dag. Op welke baank as ze zatten, en wie heur buurman was, en welke juffrouw as er veur de klasse ston, en wat ze eerst deden, en wat ze tóen deden, en wat ze dóar noa deden, en nog een hieleboel aandere dingen meer.

Ik vroage me wel eens of, of dat werkelijk woar is. Zollen ze het wel onthullen hemmen van die dag of? Of is het miskien zo, dat al die herinneringen stammen uut leatere joaren, toe'j' zàgen hoe de kleinties veur de eerste dag noar skoele gingen, en toen je ouders of aanderen je vetelden, wie je juffrouw was, en hóe ze d'r uutzag?

Dat zal wel altied een vroage blieven.

Toen ik veur de eerste dag noar skoele ging, kwam ik in de klasse bi'j juffrouw Pape.

En ik zat noast een jonge, die geweldig knap was. De boekies van Ot en Sien en Pim en Mien leesde hi'j vlot aachter mekaander uut, toen de juffrouw ons nog mos beginnen te vetellen van „aap, noot, mies.....”

Veur rekenen tot twintig dri'jde hi'j zien haand niet omme.

Alles wat ik kon was tellen tot..... dartien! En dan nog slim gebrekkig bovendien!

De meensken vespelden, dat ie het ver zol brengen in de wereld, dat wil zeggen: tot prefesser! En de meensken hemmen het veur de zovuuulste keer mis had.

Die eerste dag kregen we een mooie pleate mit noar huus. Mit voegels, of aandere dieren, of huzen, of vissen (wat trouwens ok dieren binnen!), en die pleate hebb' ik nog joaren beweerd.

Tegenwoordig is dat, geloof ik, de gewoonte niet meer. Wa' 'k ovrigen slimme jammer viene! En niet begriepc bovendien!

Uut mien leatere skoelejoaren he'k de Woensdagmiddag onthullen. We waren dan vri'j, mar het was de gewoonte, dat de liefhebbers van lezen een boek kwammen ophealen uut de bubleteek. Waarom as we doaromme een aparte reizje meaken mos-

sen en de boeken niet noa skoeletied mitkregen, weet ik niet. Ik deanke, dat ze niet van de skoele waren.

Onneuzele dingen kun een meenske eanlik bi'j-bliiven. Zo weet ik nog presies, dat HET boek veur ons nummer 55 was: „Hoe de Pijn renner werd”. Het betekende een hiele toer, om er an te kommen, want het was hoast altied vort. Iederiene wol het lezen en zo ko'j wel weken waachten, veurda'j an de beurt kwammen. Mar eindelijk heb ik het dan ok een keer had.

Het beskreef de opkomst van de grote wielrenner Pijnenburg. Wie het skreven hadde weet ik niet. Ik hebbe het boek ok nooit aargens aandere zien. Ok niet in een boekwinkel. Mar het het ongetwiefeld spannend skrieven west, want ik wete het nog presies, van de eerste wedstried, woar de Pijn in mitreed!

Het begon ok zo mooi, dat hoofdstok. Een échte renner ging mit een goeie kennis het trajekt veken- nen, deas veur de wedstried, om op alle bochten en verdere obstakels vedocht te wezen.

En toen die échte renner noa de wedstried binnenkwam, toen ston die kennis al op hem te waachten. „Vuuide hé?” zee de échte renner. Mar de goeie kennis skudde zien heufd. „Zesde!”

Een hiele pose veur de aanderen was er al een jonge binnen kommen. Een gewone jongen, in gewone kleren, en op een gewone fiets! Hi'j hadde ok inskreven en ze hadden hem mit loaten doen. Niet iene van de renners hadde onderweg ooit weer over die jonge prakkezeerd. Hi'j was drie, vier keer over de kop goan onderweg, en hi'j zat onder de buiten en smartlappen, mar hi'j wun de rit!

Die jonge was de Pijn!

De mieste ouders zullen het wel gien slim opvoedend boek vunnen hemmen, want noa zoe'n hoofdstok grepen wi'j ok noar de fiets, en beugen ons over het stuur.

Mar toch waren die ouders er miskien noast. De grote mannen, die 'n poossien leden ons laand ve-tegenwoordigden in de Tour de France, die harde, stoere kerels, bin ok as skoelejonge begonnen op een olde, ofgedaankte damesfiets!

Veur mi'j is dat niet weglegd west.

Wat zollen de meensken trouwens lachen, as er in de kraante ston: „De etappe Troyes—Parijs over 182 km, is wunnen deur de Nederlander Jan Aarm Ongelok, huusnummer..... 13!”

JOUK, Stellingwerfse riempies; "De gebakken vis specialist".

In: Friese Koerier 20 augustus 1954.

Friese Koerier -- 20 Aug 1954..

STELLINGWERFSE RIEMPIES

„De gebakken vis 233. specialist”

(Op een winkelrute in Wolvega)

Op de grote winkelruten
Lees ie overal hoast wat.
D'iene priest er zien beskuten
D'aander het benanen zat!

Nommer drie wil bier vekopen,
Nommer viere sukergoed,
En de vuufde pronkt mit slopen,
Die ie krapan gratis doet!...

Wolvegoa, waar 'k uut-van-huusde,
Doet netuurlik dapper mit!
En toen 'k er deurhenne-kruusde,
Zag ik op een rute dit:

„De gebakken” -- kon ik doar lezen --
(Goed groot!) „vis specialist”.
Miskien kan 't mien domheid wezen,
Mar ik vroage je: „hoe is 't?”

„Wie is er nou eanlik bakken?
Is 't de vis, of is 't de man?”
Dommiet kieken z' ons op plakken
Nog veur meenske-eters an!!...

JOUK

JOUK, Op Wolvegoster maark.

In: Friese Koerier 25 augustus 1954.

Friese Koerier - 25 Aug. 1954.

234.
— *

OP
WOLVEGOASTER
MAARK

Woensdag wa 'k in Wolvegoa,
Op 'e varkensmaark.
Alles reuk noar — — sukeloa!
Mi'j hoast riek'lik staark....

Motten dat er waren man!
Ien en al gedoe!
A' j' er iene kochten, dan
Kree' j' de kaamfer toe!....

Zolters hê 'k er ok zat zien!
(Deur de modder rold,
En wat strammig op 'e bien).
Mar — — woar was het zolt?....

Volk was er vanzelf genoeg.
Zélfs uut Wolvegoa!
Of ze zatten in de kroeg,
Of ze koartten noa!...

Mar de gekheid an de kaant!
Wolvegoa present!
Het is in hiel Nederlaand
Om zien maark bekend!!

JOUK.

JOUK, Stellingwerfse riempies; Veur Jehannes Mooij.

In: Friese Koerier 4 september 1954.

STELLINGWERFSE RIEMPIES

Veur Jehannes Mooij

Jehannes Mooij, al vuuf en dartig joar
Zit te in de Weststellingwerfse Road.

En niet veur niks! Ie meakten
plannen kloar,
En hemmen ze vededigd en beproat!

A'j' misstaand zaggen, reurd' ie 't
zeker an,
Al was het niet altied derekt mit
risseltoat.

Ie deden, wat een Roadslid mar doen
kân,
En gaven veake blik van inzicht
en beroad!

Jehannes Mooij, er was een boel
krittiek.

Wie timmert an de weg, wet hoe
zoks goat.

Mar ok je grote tegenstaanders in
de poletiek
Erkennen je vediensten in de Road.

Al vuuf en dartig joar bi' j' nou
present!

D'r wordt allicht wat over skreven
en wat proat.

Ik fielseteer je ok, al is het mi'j
bekend,

Dat het je weans niet is. Ie hollen 't
mit de DOAD!
JOUK.

„Friese Koerier“ ... 4 Sept. 1954 ...

In: Stellingwerf 10 september 1954.

MOOI EN MAL UUT HET LEVEN
VAN JAN AARM ONGELOK.
XIII.

100.

Waaromme?

Dit is het dertiende verhaal van Jan Aarm Ongelok, geboren op de dertiende van de dertiende, 's middags om dertien ure dertien, woonachtig op huusnummer dertien.

En jim begriepen dus al, dat het het fleurigste niet is.

Me donkt, ik moet disse keer mar eens evenpies ernstig wezen. Niet er omme henne dri'jjen as een katte om de hiete bri'jpot, mar rondweg de tonge uutstikken en toehappen.

Nou dan, ik hebbe mit Stellingwerfers proat. Ja, eanlik proat ik elke dag wel mit Stellingwerfers, dat is woar, mar mi'j donkt, ie hemmen Stellingwerfers en ie hemmen Stellingwerfers. Ik hope nou mar, da'j' 't in de gaten hemmen.

Die eerste Stellingwerfers, dat bin meensken, die geboren binnen in de Stellingwerven. In Oosterwolde, of in Langelille, of in Donkerbroek, doet er niet toe. Dat bin meensken, die in de Stellingwerven opgruid binnen. Die er noar de legere skoele goan hemmen, die er achter een mooi meagien ansjouwd binnen, trouwden en kiender kregen. Die nou nóg op diezelfde Stellingwerfse grond wonen en miskien nog wel eens een woortien Stellingwerfs proaten bovendien.

Mit zokke Stellingwerfers heb ik proat.

De eerste was nog een olde kennis van me. Ik kwam hem integen op 'e maark in Wolvegoa. Niet dat ie koopman worren is. heur. Nee, hi'j het vule mooier pakkien an, al vedient ie lange zovule niet. Afijn, ik heb hem nog nooit lieden mocht, mar a'j mekaander zo eens op 'e maark integen kommen en ie hemmen mekaander in een joar of wat niet zien, dan zet ie die olde wisse-wassies van je of, en stikken de haand uut.

„Kerel Klaas”, zeg ik tegen hem, „of hé' we jou doar ok nog eens weer. Jonge, jonge, dat is lange leden, da' we beide in de wiege laggen, wee'j' nog wel? Mar hoe goat het? Alles nog een beetien in orde?”

„Dank U”, zegt ie. Nou, om eerlik te wezen ha'k hem nog gren puupvol tebak anbeuden woar ie dankjewel veur zeggen kon, mar zo is ie nou ien-keer.

Afijn, toen stonnen we mekaander an te ginne-gappen, dat ik dochte, loa'k het gesprek mar weer op gang brengen, en ik zegge tegen hem: „Ie bin oarig veraanderd man! Vroeger wa'j altied zoe'n meagere springer en nou hé'j zuver een onderkin!”

„Ja”, zegt ie, „ja Jan, het kan verkeren in de wereld. U is hier blijven hangen en ik ben gepromoveerd tot ambtenaar eerste klas ter secretarie te.....!” Nou bin'k werachtig vegeten, wat ie zegd het, mar wi'j wel geloven, dat het me ok ieskold lat. Ieskold! Krek zo kold as de haand, die 'k hem gaf, toen we drie tellen leater ofscheid nammen!

De volgende oavend kwam ik bi'j een beetien familie van me in huus. Oarige meensken. Goeie kolfie. Lekker stokkien kocke. Volop proat. En ien en al Stellingwerfs wat de klokke sleug. Kiek, doar vuuld' ik me thuus.

Op een gegeven ogenhlik worde iene van de kiender wakker. „Maaaaaa.....mmmm!” Duurde mar even, reup „Maaaaaa.....mmmm” deur de zolder henne: „Keesie, wil je wel eens gauw je mond houwe, anders gaan we morgje niet uit fietse, hoor!”

Stellingwerf 10 sept. 1954

Wi'j wel geloven, dat het me de stoepen op 't lief jachte?

Dit waren twee ontmoetings mit Stellingwerfers van het eerste soort.

Netuuriik waren er ok nog genoeg van het andere slag. Van het echte! Die deurgoan in de lijn van „Sieger van de Meulepolle”: WI'J PROATEN GREAG STELLINGWERFS!”

Zo mos het in de hiele Stellingwerven wezen! Zo mos het veur de reamen van de winkels hangen en in de wachtkeamer van de dokter.

„Wi'j proaten greag Stellingwerfs!” Wie dat werkelijk mient, die is niet „gepromoveerd tot ambtenaar eerste klas ter secretarie te.....”, en die dreigt niet mit: „anders gaan we morgje niet uit fietse, hoor!”

Wie werkelijk van de Stellingwerven holt, van het laand en van de meensken, die holt ok van de teal, die die meensken proaten en hi'j proat die mit!

Veur mi'j bin er in het vervolg twee soorten van Stellingwerfers: goene mit en goene zónder die grote S.

Ieder mag veur hemzelf uutmeaken, woar ie hi'j heurt en het desnoods opgeven an:

Jan Aarm Ongelok, huusnummer..... 13!

JOUK, Stellingwerfse riempies; Stellingwerfers!

In: Friese Koerier 25 september 1954.

Friese Koerier 25 sept 1954

STELLINGWERFSE RIEMPIES

236. Stellingwerfers!

Stellingwerfers, ken jim plicht!
Hol jim eigen teal in ere!
Die so noa an 't harte ligt!
STRIEDEN moe' we! Mit mekére!

Loat je niet te gauw vesloan!
Skeam je niet veur eerlik rechten!
Weet je mannegien te stoan.
As het goat om olde rechten!

Stellingwerfers, buug niet deur!
Loat de buusdoek buusdock blieden!
Hol de kop er dapper veur!
Loat je niet in 't hockien drieven!

Proat je teal zoruul' as 't kan!
Niet allient in eigen keamer!
Toon je buten OK een man!
DURF het! DOE hct! ZEG het!

HEAMER!

Mit mekaander stoan we staark!
Uut gemieskop moet het grujjen!
Stellingwerfers, an het waark!
Onze teal **MOET** rieker blujjen!!

JOUK.

In: Stellingwerf 1 oktober 1954.

„Stellingwerf“ 1 Oct. 1954

**MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
JAN AARM ONGELOK.**

101.

XIV.

Melkweagens.

Tegenwoordig is alles wat ze numen: motoriseerd.

Dat wil zovule zeggen, as dat de timmerman elektries latties zeagt, en de dokter op een autoped mit anhangmoter deur het dorp vligt, en de melkrieder een twiedehaands auto kregen het.

Peerd en weagen beginnen uut de tied te reaken, krek zo goed as indertied de hondekarren. Kiek mar noar Koene Krediet. Eerst hadd'ie een hondekarre, woar ie mit noar Stienwiek reed, leater ging ie mit peerd en weagen en nou: motoriseerd!

Mit de melkweagens is het krek zo. Zeker, ie zien ze nog, mar de miesten bin foetsie. Auto's bin d'r veur in de pfak kommen, en in Zandhuzen hemmen ze de trekker uutvunnen! Wat ovrigens nog altied niks veneamer is as het stopgoaren.

Ik mog die melkweagens wel.

De wielen konnen zo lekker over de weg knaapen, dat je de kolde rillings over de rogge leupen. En dan zatten er allemoale van die mooie hoaken in de rondte, om de bussen an op te hangen. An die hoaken heb ik een herinnering beweerd. Ongeveer tien sentimeter laank, aanderhalf bried, poars-rood, ter hoogte van de linker broeksbuse.

Kiek, as wij noar skoele gingen, dan gingen die melkweagens noar de febriek. Noar Westra, woar ze nou onderjurken en piama's meaken. Nou hadde de meester op skoele veteld, dat het slim geveerlik was, om op zokke melkweagens te klimmen, want dan ko'j zo gemakkelik onder de wielen van de weagen reaken, of onder een auto. Mar hi'j hadde niet over die hoaken proat en dús bleef ik doar op een slechte dag an hangen, een beetien dieper as de broekpupe.

Vandoar die herinnering. Ie hemmen tenslotte de neame, of ie hemmen hem niet!.....

Het het wel veertien deagen duurd, veurda'k er weer opklimmen kon!

Ik wete nog best, dat er altied twee melkrieders ongeveer toegelieke bi'j de febriek kwammen. Iene van de Ni'jweg, en iene uut het Oosten. Niet uut het verre Oosten vanzelf, amper van Bekhof.

Nou ging het er op een morgen donkt mi'j om-

me, wie van die beide het eerste over de brogge was, want die was ok de eerste op de febriek. D'r worde dus even flink an het leide trokken en in flinke draf ging het er op of.

Iene van de beide veleur even het stuur en reed boem! tegen een poal op, die knak! zee, en of-knapte. Ik zie die poalen nóg stoan, veur het hoekhuus woar Eits woonde, mit dikke kettens er tussen. Dat was in de tied, dat de trottwars er nog niet laggen. Toen ha'j allemoale van die mooie stoepies, woa'j in donker over strukelen, en overdag over valen konnen. Wat mi'j op een dag dartien keer overkwam, om da'k joarig was!.....

Soms reden we mit zoe'n melkweagen mit noar de febriek. Doar ko'j soepe drinken en van de steigers valen. Of je haand tussen een bussedeksel stikken veur de veraandering.

Mar mooi wás het!

Diezelde soepe hiet nou „karnemelk“ en het zal mi'j beni'jjen, of dat over vuuf en twintig joar nog fesoenlik genoeg is.

Van de weke ha'k het er mit iene over. Over die melkfebriek en zo. 't Was ok nog mar zoe'n stik-in-de-buse moe'j deanken.

Begon ie te lachen. „Een melkfebriek?“ zegt ie. „Mar dat is jommes een koe!“

Nou vroag ik je, wat er van zoe'n wereld terechte kommen moet!

As zoe'n klein snot-eapien al mient, dat ie de dingen beter wet as de ervoaren

Jan Aarm Ongelok, huusnummer..... 13!

JOUK, Stellingwerfse riempies; An de olde boverweg tussen Wolvegoad en Holtpea.

In: Friese koerier 2 oktober 1954.

Friese Koerier ... 2 Oct. 1954 ...

STELLINGWERFSE RIEMPIES

237. AN DE OLDE BOVERWEG,
TUSSEN WOLVEGOA EN HOLTPEA

Zeg, olde Boverweg, zeg wat bi' j' mooi!
Ik was je — eerlik woar — hoast
(wat vegeten...
Nou hè' 'k je wéer gezien, en —
(bewonderd! dat me' j' weten!

Je wegdek is wel niet van groots allooi,
En miskien goat men je doarom
(nog eens verharden...
Dan goan je bossies en je zaand-
(spoor vort!...
Dan worren je bochten recht en
(slecht bekort!...
Zoas zovule van jouw soorte al
(vestarden...

Ik heb je zien in winter en in zoemer,
En bi' j' je hekkedammen hè' 'k soms
(stillestoan.
Dan is mien harte veur je skoonheid
(eupengoan.
Dan worde alles wied en groot en
(roemer!

Ik hebbe zien, hoe 't veurjoar
(eupenbaast
In al jouw struken, en an al jouw
(takken.
Nou fietst' ik weer vebi' j' diezelde
(plakken.
Het was zoe'n mooie dag, en rondom
(haast.

Mien Boverweg! Mien olde Boverweg,
(wat was ie prachtig!
Dat rood, dat bruun en geel; de stilte
(van de dag!...

Woar ik ok hennegoad, woar ik
(verhuzen mag,
Mien olde Boverweg, ik blieve jou
(indachtig!
JOUK.

JOUK, Stellingwerfse riempies; 4 oktober: dierendag.

In: Friese Koerier 4 oktober 1954.

„Friese Koerier“ - 4 okt. 1954

STELLINGWERFSE RIEMPIES

4 October: Dierendag

Elke dag opni'j ku' j' 't lezen: 230.
Nou eens hier en dan weer doar:
„Hond of peerd of koe mishandeld.“
Soms eens licht, mar veake zwoar!

Wie binne disse dierenbeulen,
Onveloaten eerste klas?
Woaróm plegen ze heur doaden,
Of het een pleziertien was?

't Is, omdat ze 't dier niet kénnen,
En de liefde dus ontbrekt.
De anhank'likheid van dieren
Hemmen ze nog nooit ontdekt.

Dat een dier ók recht van leven,
Ok recht op vezorging het,
Dat het ziekte kent en piene,
Is veur heur nog nooit een wet.

't Is goed, dat op 4 October
't Dier van ons die andacht krigt,
Die 't vedient — mar veake mislopt!
Zorg, dat het wat ekstraas krigt!

Geef de knien wat meer te eten!
Span het peerd wat lichter veur!
Mar — dát moe' we niet vegeten! —
Goa doar in 't vevolg mit deur!!

JOUK.

JOUK, Stellingwerfse riempies; Sterren.

In: Friese Koerier 9 oktober 1954.

Friese Koerier" - 9 Oct. 1954. -

23.

STELLINGWERFSE RIEMPIES
239. STERREN

Boven Weststellingwerf stoan de sterren,
En boven Ooststellingwerf ok.
De grote drie Koningen trokken ver, en
In Bethlehem waachte het Gelok.

Boven de stal ston de ster te stroalen,
Boven het Kiend, dat geboren was.
De Westhoek ligt vlak egoal, en
De Lende stroomt deur de Sas.

De Poolster en Kassiopeya
Kieken mekaander an.

En in Ruslaand stroomt de Wolga,
En zingt er een lietien van.

Boven Weststellingwerf stoan de sterren,
En boven Ooststellingwerf ok.
Zonder tied, dichtebij en ver. En
De wereld vewaacht gelok!

JOUK.

In: Stellingwerf 22 oktober 1954.

MOOI EN MAL UUT HET LEVEN
VAN JAN AARM ONGELOK.

XV.

Proppeskieters.

A'j tegenwoordig een pakkien pudding kopen, kriej er een vliegende skottel bi'j, en a'j hem ofskieten, zie'j ze zogezegd vliegen!

In onze jongstied bestonnen die dingen nog niet en ston de kraante d'r ok-nog niet vol van.

Wi'j deden het mit de proppeskieter of. Nou het me gister iene veteld, dat zokke proppeskieters slimme geveerlike dngen binnen, en doar bin'k het volkomen mit iens. Mi'j donkt, de pelisie mos er op toezien en de eerste de beste, die d'r weer mit op de stroate kwam, drie joar noar een opvoedingsgesticht jeagen! Zeg nou zelf. Het zal je toch mar gebeuren, da'j 'n stok ekkel of 'n else-proppe krek in een oge of een neusgat kriegen, a'j as vreedzame burger bi'j de stroate vekeran. Zo deank ik trouwens krek over de pielkebogen, de autopetten en de fietsen. Allemoale dingen, woar een boel ongelokken mit gebeuren. Om nog mar niet eens te proaten over slotien springen, velos, stiekeldroad klimmen en sni'jballen.

A'j 't mi'j vroagen, dan mossen ze al die dingen verbieden en alle skoelejongen in een gleazen kission op 'e skorstienmaantel zetten, mit een bortien er noast: „Vezichtig! Breekber!”

Afijn, zover is het nog niet, en in mien skoelejoaren worde d'r zelfs nog niet eens an docht, dat het ooit zo kommen kon. Wi'j gingen er dus nog mit een mes (wat griezellig geveerlik!), ik zegge, wi'j gingen er dus nog mit een mes op uut, om een geskikt stok vleeerholt te snieden. Het mog niet te old wezen, want dan zat er gien pit meer in. Mar ok niet te jonk, want dan was de pit te groot.

Bi'j dat ofsnieden heb ik me eens een jaap mit dat mes geven, dat begriep ie wel.

As we dan eindelijk een geskikt stok holt hadden, mos de pit er uut. Dat ko'j op veskillende menieren doen. Ie konnen er net zo lange mit een hreinaalde in omme peuteren, to'j kloar waren en de hreinaalde bedurven hadden, mar ie konnen ok een stok iezerdroad roodgloeiend meaken in de kachel, en dat er deurhenne douwen. Olders, loat jim kiender toch nooit zo roekeloos mit vuur speulen! Jan Aarm Ongelok veskrujde op disse meniere twee Zundese hoezeroens en een rechterbien.

Eindelijk was de busse kloar. Mar dan mos ie nog een stamper hemmen. Dat kon ok al weer op twee menieren! Ie konnen een iezeren meaken mit een holten kop. Mar dan ha'j het noadeel, dat er gien kwaste op kwam. Ie konnen ok een holten meaken, mar die knapte gauw.

In de regel deden wi'j het leste. Iekenholt mos ie d'r veur hemmen. Dat kon een stotien uutstoan. Dus klom ie eerst mar eens in een boom, om een takke. Olders, luuster noar mien road: loat je kiender nooit in een boom klimmen! Jan Aarm Ongelok vul er uut, en brak zien klompe! Afijn, hi'j pebeurde het derekt opni'j en op 'e sokken!

As de stamper ok kloar was, kon het feest heginen. Nou mussen de proppen er in. Of van pepier, of van ekkels, of van else-proppen.

Nam ie pepier, dan mos ie eerst een olde kraante opzoken — die in de regel wel hi'j de weg laggen — en die in de mond veurwieken. Het is hier de plak, om nog eens te woarskouwen tegen het gebruik van proppeskieters! Ik hebbe leater noamelik heard, dat drok-inkt vegiftig, en pepier van de wegkaant geveerlik was!

Nam ie ekkels, dan mos ie die eerst van de bomen bongelen. Op 'e Ni'jweg, of in de tuun van de Pasterie, of op een aander plak woar een ekkelboom ston. Geveerlik dus veur de vebi'jgangers. Mar ok veur jezelf. Het is nou al zovuul joar leden, mar a'k goed toedrokke kan 'k de zere plakken nog vulen!

Stell. 22.10.54

Doar kwam nog bi'j, dat een hiele ekkel niet in de proppeskieter kon en da'j hem dus mit de taanden ofskelden en in de midden deur beten.....

Nam ie elseproppen, dan sputterden die dingen uut mekaander op je bloesien, a'j ze mit de stamper op 'e kop sleugen

Doaromme olders, opvoeders van de jeugd, in onze mederne wereld heurt de proppeskieter niet thus!

Wat onze jonge generoasie nodig het is de vliegende skottel uut het puddingpak.

Bewezen van bi'jval te sturen an:

Jan Aarm Ongelok, huusnummer..... 13!

JOUK, Stellingwerfse riempies; Vliegende skottels.

In: Friese Koerier 27 oktober 1954.

"Friese Koerier" 27 Oct. 1954.

STELLINGWERFSE RIEMPIES

240. VLIEGENDE SKOTTELS

„Hè' j' ze òk al zien vliegen?
Hè' j' ze òk al zien goan?
De vliegende skottels?
Ja, óf ze bestoan!”

Zo vetelde Piet X.,
En hi'j keek as een held.
„Woar kommen ze weg?
Dat is vlogge veteld!”

„Niet van een pleneet.
Niet van Venus of Mars.
Ik hebbe 't ontdekt,
En dat zit me wat dwars!”

„Gewoon uut een vliegtuug!
Ja, 't is ongeheard!
Ze bin nog te lui,
Dat de ofwas gebeurt!”

„Wat IK je vetelle:
— Da' 's bondig en kort —
De smerige skottels
Die smieten ze vort!!”

JOUK.

JOUK, Stellingwerfse riempies; Haast.

In: Friese Koerier 30 oktober 1954.

. Friese Koerier .

241. Zaterdag 30 October 1954

STELLINGWERFSE RIEMPIES

HAAST

De Bilt hadde zunnig weer veurspeld,
Mar de zoemer is niet te koop veur geld.
En het regent de hiele dag.

De bleaden hangen geel en rood,
En waachten huv'rig op 'e dood,
In de regen van disse dag.

Modder en plassen op het pad,
En een rokwiend, die om de huzen slat.
De regen roest rustig deur.

De postbode het een pakkien brocht,
En onderweg een peer leerzen kocht.
Doar vekopen ze leerzen veur.

De koenen stoan rillerig in het laand,
Allemoale de start noar dezelve kaant,
En beulen nou en dan kort.

De kachel stoat achter het glas in lood,
En tussen de dalia's woont de dood.
Dat is amper tien meter vort.

JOUK.

„Friese koerier“ - 8 Nov. 1954 -

~~242~~

STELLINGWERFSE RIEMPIES

Vertellen de buren

„Zundesavends om drie, vier ure,
Goat ie pas vort,” vetellen de buren.
„t Moet trouwens ok niet vule
(bezunders wazen,
Dat ku' j' wel op zien gezichte lezen!”

„Hi'j het een groot woord, mar gien
(fesoentlik pak.
Een olde fiets en gien sent op zak,”
Vetellen de buren. „Het is niet bekend,
Mar gien wonder, as ie mit veters vent!”

„Hi'j vént mit veters!” vetellen de
(buren.
„Tjonge, hoe durft zoe'n meagien het
(te effenturen!
Proatgreag-Snip-Snap het hem zien
(goan,
In de stad, drie ure hier vandoan!”

„In de oorlog het ie in de zwarte
(haandel zeten!
Nou is ie te lui om te waarken, niet
(om te eten!
Ze mossen hem noar Veenhuizen sturen!
Dát zol wel helpen!” vetellen de buren.

„Niet, dat ze 't zien hemmen, doar
(niet van,
Mar hi'j kan wel een liter jenener an!”
Vetellen te buren. En heur oogleden
(beven...

En ze snuten de weaterige neuze
(even...
„Dat kiend toch! Dat stumper! Wat
(krikt ze een leven!”...
JOUK.

37

Friese Koerier 18 Nov. 1954

STELLINGWERFSE RIEMPIES

243

Gesprek mit hetweer

- Iedere dag — weer — bi' j' an alle kaanten om me henne.
Wie bi' j' dan toch, da' 'k je nog zo slecht kenne?
Bi' j' de wiend, die mit de hoge popelieren proat?
Of de kolde, die dwars deur mien kieren goot?
Of bi' j' de regen, die over de laanden jacht?
Of de zunne, die hoog' an de hemel lacht?
Meak ie de donder, en de meensken bange?
Vetel het me — weer! Wi'j kennen mekaander jommes al zo lange!
- Ik bin de toverprinses, die de bloemen meakt.
Ik bin de donder, die over de wereld kreakt!
Ik bin de orkaan, die de skippers lat vedrinken!
En de redens loa' 'k over de iesvloer klinken!
Ik bin het locht en het duuster — alle twee!
Ik bin de eb en de vloed van de zee!
Onbarmhartig is mien dreugte, en geveerlik mien regen!
Groot bin mien doaden, en roadselachtig mien wegen!
- Mar weer, waarom bi' j' toch zo onstaandvastig.
De meensken vienen je humeurige bujjen mar lastig!
Ze wollen, dat het altied zoemer kon wesen!
Hè' j' heur prachtige gedichten van de Mei-mound noot lezen?
En dan zo nou en dan een beetien regen.
Weer, hè' j' doar nou werkelijk wat op tegen?
Ja, in de winter! Breng dan mar gerust wat sni'j en ies!
Dat stellen de kiender en de hardrieders op pries!
- Zwiieg dom meenske! En kiek noar het veleden!
Wanneer waren de meensken over me teureden?
As de iene wil hujjen, wil de aander zi'jjen!
As de boer wil dösken, wil de mulder dri'jjen!
Meenske? De meensken? Ik kan er zonder!
Ik bin de storm en het veurjoarswonder!
Ik bin hier; ik bin doar; ik bin oeral!
Mar gien meenske, die mi'j ooit deurgroden zal!...

JOUK.

*2019 jaer inges.
mit jyskeste.*

In: Stellingwerf 26 november 1954.

Stellingwerf... 26 Nov. 1954...

Gesprek op huisnummer 13

Een KLEIN Sunterkloasverhaaltien
veur GROTE Stellingwerfers.

Deur Jehannes.

„Dinkjes beieerd nemmen, dan kan ik me wer veur-
stellen, dat er oardigheid an is, om ze leater nog
eens weer deur je gedachten te loaten goan en ze
op te skrieven. Mar al die ongelokken, me donkt
het moet je toe griezelen!”

„Dat zal het hém ok wel doen, Piet. Mar het is
al wéér iene van zien ongelokken, dat ie niet
zwiegen kán. Ie moen het je zo veurstellen, die man
wil de lezers wat zeggen. En doar het ie gegevens
veur nodig. Stof. En wéér drift het ongelok hem
diezelde kaant op!”

„Hemmen die stokkies dan ok nog een diepere
betekenis Sunt? Dat heb ik nooit zo in de gaten
had!”

„Toch is het zo, jonge. Jan Aarm Ongelok is een
Stellingwerfer. Hi'j is in de Stellingwerven geboren
en opgruid. Hi'j het er al zien ongelokken mit-
meakt. Mar toch het ie diezelde Stellingwerven lief
kregen. Hi'j is goan hollen van het laand, van de
meensken en van de teal. Veural die teal is het,
die ie in ere hollen wil. Ie hemmen zeker wel zien,
dat al zien stokkies skreven binnen in het Stelling-
werfs?”

„Netuurlik Sunt, heb ik dat zien. Mar ik heb er
gien muite mit. En Sunterkloas netuurlik ok niet.
Wi'j hemmen al zovule tealen leerd en al zovule
dialekten, dat het ons niet iens meer opvaalt, of
het Fraans, Duuts of Stellingwerfs is. Mar wat is
eanlik het veskil tussen een teal en een diëlekt
Sunt? Dat heb ik nog nooit goed in de gaten had.
Of is het miskien zo, dat wie het hardste roast een
teal en degene, die hem wat meer achterof holt
een diëlekt sprekt!”

„Nou nou, ik gelove, da'j overdrieven Piet. Mar
ja, om eerlik te wezen, ik weet het veskil ok niet.
Zokke dingen ki' we beter mar an de prefessers
overloaten, jonge. Doar hemmen wi'j toch gien
vestaand van. Mar om op onze Jan Aarm Ongelok
terogge te kommen, ik gelove, dat het hem niet
vule skele kan, of zien teal nou een teal of een
diëlekt is. Wat veur hém het belangriekste is, dat
is, dat ie er van holt!”

„Mar het het nou eanlik wel zin Sunterkloas?
Het zol toch vule gemakkeliker wezen, as hiel
Nederlaand ien en dezelve teal gebruuikte? As er
gien Fries en gien Gronings en gien Limburgs be-
ston?”

„Zeker zol het dat Piet. En het goat zachiesan
ok mooi die kaant op. Dat is een teken van disse
jonge. Overal dezelve huzen, dezelve stroaten,
dezelve skolen, en dommiet ok overal dezelve
meensken. Dan krigt ieder een nummertien op 'e
jasse en mag ie ok een klein beetien mitdri'jen
in het grote readerwaark. En netuurlik blift die be-
weging niet binnen de greanzen van Nederlaand.
Dat grujt verder en verder. Dan zal het mar een
joar of wat duren en ok het Nederlaans het ofdoan.
Het Spaans, het Duuts, het Engels, ze bestoan niet
meer. Dan is het allient nog mar jammer, dat de
netuur niet overal geliek is, aandes ko'j hietemoale
wel mit vekaansie thuus blieven!”

„Dat zol me toch te ver goan, Sunt!”
„Zo is het, Piet. En toch goat het die kaant op, a' we d'r niet veur oppassen. Miskien is het nog niet te leate. Miskien kun we d'r nog wat an doen. Dat het Jan Aarm Ongelok ok begrepen. Doaromme skrift ie zien stokkies in de kraante, Piet. Ok op dit terrein het de man al een boel teleurstellings had. Hi'j heurt deagelijks in de winkels in de Stellingwerven Hollaands proaten. Hi'j heurt, hoe van zien olde kameroaden er goene binnen, die heur kiender het Stellingwerfs vebieden. Ik kenne ze zelf, Piet. Ze bin mit Jan Aarm Ongelok opgrujd. Ze hemmen tegere in de skoelbaanken zeten. En as er nou bi'j diezelde meensken een Stellingwerfer over de vloer komt en die zegt twie woorden Stellingwerfs tegen de kleine strobbegies, die zo zachiesan over de vloer skarrelen, dan wordt ie op 'e vingers tikt. „Wi'j willen greag, da'j Hollaans tegen hem proaten!” zeggen ze dan. Begriep ie wel Piet, dat dat de aarme Jan tot de ti'jjen utgoat? En wat hem nog meer aargert, dat is, dat ze het niet tegen hem zeggen. Dat ze hem proaten loaten. Sprakken ze hem ok mar tegen, dan hadd'ie kaans om hem te vededigen!”

„Mar stoat ie dan hielemoale allient?”

„Nee, gelokkig niet! D'r bin gelokkig nog meensken, die noast hem stoan! Die mitstrieden! Die ok begriepen, dat de wereld er allient mar op aachteruut goat as alles vevlakt, as iederiene een konfeksie-meenske wordt, krek as de pakken kieren en de interlok. D'r bin d'r, die ok in de kraante skrieven. D'r bin d'r die stokken op 'e plaanken brengen in heur eigen teal. Mar ze bin d'r te min. Jan Aarm Ongelok, en die aanderen, ze strieden veur heur teal en heur volksbestoan. Want waar blijft hef volk, as de teal vedwient?”

„Mar as die Stellingwerfers nou allient mar Stellingwerfers leren Sunt, en de Grunnings allient mar Grunnings en de Limburgers allient mar Limburgs, woar belaaenden we dan?”

„Het spiet me, Piet, mar ie hemmen het nog niet begrepen. Het is netuurlik niet de bedoeling, om het Stellingwerfs het plak van het Hollaands te loaten innemen. Mar het is wél de bedoeling, om die beide noast mekaander te zetten, mit gelieke rechten. Kiek eens, as een Stellingwerfer proat mit een Brabander, of mit een Fries, of mit een Hollaander, dan is het zien plicht om Hollaands te proaten. En het is de plicht van die aander, om dat ok tegen hem te doen. Mar as die Stellingwerfer proat mit zien dokter, die al vuuf en twintig joar op het dorp woont, dan hoeft ie niet „fesoenlik” te doen en Hollaands te proaten, want doar is gien fesoenlikheid bi'j. Dat Hollaands is niks fesoenliker as het Stellingwerfs. En doet ie het wel, dan pleegt ie doarmit een anslag op zien eigen teal, omdat ie hem leger stelt, dus in de modder trapt. Dat is slim, Piet! Je eigen teal in de modder trappen!”

„Ja, ik beginne d'r nou wat van te begriepen. En hoe zol nou zoe'n teal in ere hullen kunnen worren, Sunt?”

„Niet deur een stokkien in de kraante allient, dat begriep ie ok wel. Mar dat stokkien in de kraante, dat moet deurdringen. Deurdringen in het volk. Het volk moet hem zien eigenweerde bewust worren! Het moet zien teal gebruiken, overal woar dat mar kan! Het moet stokken op 'e plaanken brengen in zien teal! Het moet skolder an skolder stoan! Het moet zingen van eigen grond in eigen woorden! Mar zoks goat niet ien twee drie, Piet. Allereerst moen er kopstokken wezen, die die stokken skrieven, die die lieden meaken! Viak noa de

oorlog is in Noordwolde een revu speuld, die hiet: „Huugt het jim nog?” Dat was op zien Stellingwerfs en het was Stellingwerfs! Toen is bleken, dat het volk er behoefte an het. Oavend een oavend een propvolle zaal! Mar wat veur alles nodig is, dat is een gemienskappelijke spelling. Want het woord moet op pepier, en as de iene het zo doet en de aander zo, dan komt er uiteindelik niks van terechte!”

„Dat begriep ik, Sunterkloas. Mi'j donkt, zoks mos ok deurwaarken in de gemeenteroaden en zo”.

„Dat mos het zeker. Dat mos het ok. En ik kan je de verzekering ok wel geven, dat het dat doet. In Weststellingwerf is er al eens drok over proat, om een stroate een Stellingwerfse neame te geven. Jammer genoeg is dat toen op niks uutdri'jd. Zokke dingen goat veake ok niet in ien keer. Doar moet wat geduid bi'j. Langzem mar zeker moet het gruijen”.

„Mar het is mit stroateneamen toch altied zo, dat de meensken heur van de borties niks antrekken, mar de olde neame hoge hollen?”

„Dat deank ie jonge. Mar wee'j wel, dat er in Noordwolde altied een Holtwal was? Wee'j nog wel, dat de Noordwoldiger Voart deurleup an de karke toe? En dat doar de holtskepen laggen te lossen? Dat was een mooie neame. Holtwal. Doar zat een stokkien geskiedenis in. Mar de Holtwal is vort. Vedwenen! „Oldeberkoperweg” stoat er op het bortien bi'j de hoek. En de meensken proaten het al lange noa. De Kleaterenstede op 'e Hoeve. Ok vedwenen! Zo goat het overal. Mar wi'j hemmen hier al vuus te lange stoan, jonge. Wi'j moen verder. Aanders kommen we niet klaor. Héj al wat vunnen?”

„t Moet mar een deuze segaren worren, Sunterkloas!”

„Best! Die brengen allicht wat ofleiding in het ientonige leven van

Jan Aarm Ongelok, huusnummer..... 13!”

JOUK, Stellingwerfse riempies; Feets in Skaarpenziel.

In: Friese Koerier 11 december 1954.

"Friese Koerier" 11 Dec. 1954...

45.

STELLINGWERFSE RIEMPIES

²⁴⁴
Feest in Skaarpenziel

't Was feest, 't was feest in Skaarpenziel!
Werchtig woar gien wonder!
De skoel kreeg zien ni'jje stiel!
't Is frisser en gezonder!

Het was een vaarveloos gebouw,
Veuran die bliende mure.....
Ik kend 'm goed, mien eigen vrouw
Vesleet doar mennig ure.

De gang was..... Mar kiek n u eens an!
-- 'k Mos 't in de kraante lezen.....
We hadden weliswoar het plan,
B'j d' eupening te wezen.

Mar d' ofstaand was een groot bezwoar.
Dus is het er bij bleven.
Tóch bin we bliede! Eertlik woar!
Z  zal de Westhoek leven!

Veurnut, veurnut de toekomst in,
Mit moed en mit netrouwen!
De skoel' is kloar! Een goed begin!
De haanden uut de mouwen!

JOUK EN DE VROUW.

In: Stellingwerf 30 de cember 1954.

Stellingwerf
... 30 Dec. 1954 ...

**MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
JAN AARM ONGELOK.**

103.

XVI

Ooievaars.

Wij leven zogezegd in een mederne tied en alles wat véur ons kwam hiet olderwets en wordt veroordeeld.

Mar hè' we wel goed in de gaten, dat onze over-grootvader in zien tied ók al modern was, en dat de generoasie, die noa ons komt, over onze wisse-wassies het heufd skuddet?

Afijn, wij bin modern en dat betekent, da' we 's oavends de gediene niet veur de reamen skoeven, da' we allient een proempien achter de koezen drokken as een aander het niet zicht, en da' we mit blote bienen op bedde goan. Verder bin er dan nog wat kleinigheden as een atoombom, een iezeren gediën, en een Ofsluutdiek, mar dat bin dingen, om je niet al te drok over te meaken.

Mederne meensken stoa nuchter tegenóver het lèven. Dat wil niet zeggen, dat er in Skiedam gien jenever meer brouwd wordt, en nog minder, dat er gien ongelokken méer gebeuren deur dronkende sjefeurs, mar dat betekent wèl, da' we de dingen zien wilten zoas ze binnen, zonder poeha en zonder opmeak. (Vandoar dan ok, dat lippestift en permeent zo weinig opgang meaken! . . .).

Om het beginsel van de nuchterheid derekt an de jeugd bij te brengen, vetellen we an de kiender dat Sneeuwvitje nooit echt bestoan het, en dat Vader en Moeke zèlf veur Sunterkloas speulen, en dat er werkelijk woar gien kienderties deur de ooievaar brocht worren.

Zo kom ik op die ooievaars. In mien skoelejoaren waren er altied een peer present op het nust an de Kroeme Stede, in het laand van Groen. Wij stonnen er veake noar te kieken as de eerste ankommen was, of as er tyie op het nust stonnen, of as iene zat te bruden, of as de jongen uutkommen waren en de olden mit voer siouwden. We wusten er

Een joar of wat leater kwam er in Noordwolde nog een ooievaarsnust bij. Op 'e Oosterstreek. En iederiene keek in het veurjoar uut, of de eerste ooievaar weer zou kommen, en — op welk nust. Ik wete niet, of er in die joaren nog meer ooievaars waren as tegenwoordig, mar in elk geval vleugen er viere het dorp binnen, en beide nusten waren bewoond.

Jammier genoeg kregen de ooievaars ruzie. En zo kon het gebeuren, dat wij op een kwoaie dag bij het nust an de Kroeme Stede stonnen, en zagen, dat iene ooievaar de eier uut het nust smheet. Netuurlik dreafden wij er derekt henne en toen heb ik pas goed in de gaten kregen, hoe groot as een ooievaarsei is. Loat me d'r presies iene op mien kruuntien valen, dat de gele blubber me tot de broekspupen weer utdreef! . . . En de skoenen me vol weater stonnen! . . .

Iene was de gelokkige man. De mijjer. Die hadde een pette op. Vong ie presies zoe'n ei in op!

Die olde boomstamme, woar het ooievaarsnust op ston, is vegoan.

Wij leven in een mederne tied. In een tied van iezel en beton. Wie zou er an docht hemmen, om er een holten poal weer deale te zetten?

Het worde een pronkstok van beton.

As er nog eens eier op uutbrudet worren, as de olde ooievaars nog eens weer stoa te kleppen op de raand van het nust, en de jongen over de raand kieken, wat zal dat dan een gelokkig ogenblikkien wezen in het leven van

Jan Aarm Ongelok, huusnummer..... 13!

eerstelingwerfse oldejoarsvetelling deur jouk

*Friese Koerier " . . . 31 Dec. 1954 . . .
nie Nr. 52.*

H

ET is vandeage krek een joar leden, dat Jannes sturven is. 31 Desember 1953. Vuuf deagen leater is ie begreven op een klein karkhof in de Westhoek. Yten de dregers waren er drie mannen, die hem uitgeleide deden. Dat waren vie buren en de aarmeester. De grafrever het het graf dichtegoid mit dikke venslutten, et het bonkte op de vurenholten kiste. En toen het yol was, het ie er netties de grös, de overhenne legd. Familie hadde Jannes niet en dus is er nooit een poaltien of een stien op het graf zet mit zien geboorte- en zien overliedenisdoatum, of een klein pad men roemen tot zien noagedachtenis. Allient de grösode ston eerst wat hoger boven e grid en meette de omtrek of. Mar mit het veurjoar kwam het grös te grujjen en et staut weelderig op in de losse grond, waar Jannes lag. Toen kon allient de grafreveren koarte en doemstok het plak weeromme vienen.

Toch leeft zien gedachtenis vort onder het volk van de Westhoek. „Hi'j was een tiep”, zeggen ze. „Mar toch niet een slechte kerel. Jammer, dat ie zo beroerd an zien ende kommen is”. Woaróm was Jannes een tiep? En hoe is ie dan an zien ende kommen? Jannes het altied in disse omgeving woond. Doarom bin d'r veskeiden, die mit hem noar de Légere Skoele goan hemmen. „Toen was ie al wat anders as een ander,” zeggen ze.

Zien moeke woonde in een plaggehutte en Jannes worde geboren, toen heur man al drie joar dood was an de tering. Ze hadde toen vuuf kiender over de vloer en mos zelf de kost verdienen.

Jannes grujde op tussen skelden en angoan, en het was een wonder. dát ie grujde van de aarmoedige pot, die op de toafel kwam. Mar hi'j was toai en staark, en ienkeer op skoele hadden de aanderen respekt veur hem! Hi'j zelf kende dat woord niet. Hi'j ging veur gien iene an de kaant, ok niet veur de meester, en hi'j was bliede as die hem vortjachte. Dan trok ie te eierzuken de laanden in, of hi'j zette strikken, om een heaze te pakken.

Mar hi'j ken meer!

As op een mooie zoemerse dag de zunnestroalen deur de kleine ruties noar binnen vullen en duzend fiene stoffies over de muren en de baanken van het lokaal daansten, dan dwarrelde doar tussendeur een aargeloze vliege op Jannes zien baank. Het beesien trippelde henneweer asof het wat zochte, veuruut, achteruut, links, rechts. bleef dan even zitten, genout van de waarmte, trippelde weer verder, rustte opni'j, streek zien vleugelties glad, poetste het koppien....

Jannes hadde die vliege al zien, toen ie nog in de locht hong tussen de zunnestroalen. Hi'j hadde hem zien laandend op de gestrekte, dunne poties, en mitien lag zien rechterhaand kloar om toe te sloan. Zien ogen gingen mit,

veuruut, achteruut, links, rechts....

Het was het rekenure, mar omdat de meester het niet bestoan hadde Jannes de eerste beginseilen bi'j te brengen, mog die tekenen. Hi'j hadde inderdood zien beste doan: op de leië pronkte een grote kop mit geweldige oren, en doaronder ston mit hiele gebrekkige letters te lezen: „Dit is de mester.”

De vliege leup over de leië, over iene van de oren, en zat dan even stille. krek op het puntien van de neuze. Op dat moment sleug Jannes toe. Drie, vier, vuuf aanderen keken op van heur rekenwaark, want de leië veskeuf en meakte lewaai. Jannes stak de vliege in de hoogte. Hi'j hul hem bi'j iene vleugel en het beesien, dat nog niet dood was, wriemelde mit de poties en bromde. Jannes keek mit een skief oge noar de meester, mar die hadde niks in de gaten. Dan brocht ie de vliege vlak veur zien gezichte. bekkeek het dier an alle kaanten, lachte, eupende zien mond, brochte het beesien tussen doem en wiesvinger noar binnen. knarste een keer mit zien koezen en slokte....

Iene van de jongen lachte hardeóp. De meester keek, zag nog net, dat Jannes mit de platte haand op 't lief klopte, en begreep, wat er gebeurd was. Hi'j skudde zien heufd, meakte een deankbeeldige beweging mit de rechterwiesvinger noar het veurheufd en ging deur mit zien waark. De meester zee, dat Jannes anders was as de aanderen, en de skoelekiender nuumden hem Jannes Vliegevangener.

Het hiele dorp hadde het mis had. Iederiene zee, dat ie zol opgruijen

op de morgen van de begrafenis ston ie in de tuun te spitten. De burendden alles in order meakt en om twealf ure kwam de familie en wat kennis-sen.

Om ien ure worde het liek in de weagen skeuven. Jannes keek op noch omme. Hi'j spitte deur. D'r was niet iene, die noar hem toe durfde goan. Allient de domenee reup: „Jannes!” Mar hi'j heurde het niet. Toen de stoet vetrok, keek ie eindelijk op. Hi'j trok de skoppe uut de grond, sleug hem onder de aarm en leup mit. Toen de kiste in het graf zonk ston ie achteran. Mar zo gauw de meensken vort waren, stapte hij veuruut en begon het graf dichte te gooien. Hi'j ging doar mit deur, tot het kloar was, allient, want de grafgrever was bange en kwam niet bi'j hem, om te helpen.

veur de rad, mar dat gebeurde niet. Ze reurs en zusters trouwden, mar Jannes bleef bi'j Moeke thuus. De meester skoele hadde hem nooit rekenen de kund, mar hi'j kochte en vekoch diepen as de beste. En d'r was gienene, die hem een sent te kort dee, oet peberen hoefde. Hi'j bleef aande als aanderen, mar waarken wol ie an mossen de meensken op 't leste teeven. Hi'j zette de skoppe in onvrucher laand en meakte d'r goeie grond an. Hi'j leefde in een tied van

Van die dag af woonde Jannes allient. Hi'j mos het waark in en butensbeide doen, en dat lokte niet. Hi'j bewaarkte zien grond slecht en trok er veaker op uut, een hiele dag. Dan mossen de burenen zien koe melken en de kiepen voeren, mar dat duurde niet

Jannes

veuruuting en bleef niet aachter.

De plagehutte vedween en er kwam een koe. De boeren, die hem eerst niet in 't wark hemmen wollen, nuumden hem not een goeie arbeider, die de kaantieser niet ofleup. En ze zaggen hem greg op heur laanden stoan. Mar soms ko het gebeuren, dat ie een hiele dag deur de velden zwurf, en pas leate tegen de oavend weer thuus kwam. Dan wa er een vrende lach op zien gezichte, en de skoelekiender ontweken hem. He was op zokke deagen, dat ie nog altid vliegen at. . . .

Toen Jannes negenveertig was, overleed zien Moeke. Ze was een olde vrouw van in de tachtig, mar tot dan toe hadde ze het huuswaardk doan. Op een morgen lag ze dood op bedde. Toen het tot Jannes deurdrong wat dit veur hem betekende, trok ie het laand in en leut hem vier deagen laank niet zien. Iederiene dochte an een ongelok, mar

lange. Toen begon het ze te vervelen, en gaven het over.

In huus zorgden de buurvrouwen de eerste weken, dat de boel skone bleef. Mar op een naacht ston er een stieve zuudwester over het laand. Jannes lag op bedde. Hi'j luusterde noar het goelen van de wiend om de skorstien. Mar d'r was nog een aander geluud, dat ie niet kende. Hi'j ston op, trok zien sokken an, en leup in de onderkieren noar buten. Het geluud kwam van het kiepehokke. Zien onderkieren fiodderden wild in de wiend, en het was stikkedonker, ie konnen gien haand veur de ogen zien. Hi'j ging weer in huus, en kwam even leater weeromme mit de stormlanteren. Het vlamme gien flikkerde en flakkerde in de wiend, mar hi'j hul het in de lijte van zien lichem, dat het braanden bleef. In het flaauwe skiensel zag ie, dat het hokke op invalen ston. Hi'j ging er in en pak-

te twee kiepen van 't rikke. Hi'j leup er mit in huus en leut ze los in de keamer. Zo ging ie tien keer henneweer. Dan bloasd'ie de lanteren uut, en kreup weer op bedde.

De volgende morgen lag het kiepehokke plat tegen de vlakke. Jannes ston er noast. De storm was goan liggen, en hi'j wol zo gauw mogelijk an 't opbouwen. De kiepen konnen niet in de keamer blieden. Hi'j zag de buurvrouw noar zien huus goan, om de boel op te knappen. Even leater kwam ze op hem of. „Het spiet me wel Jannes, mar ik hebbe vanmorgen zovuul aandere drokte, da'k jouwen d'r onmogelik bi'j doen kan". Hi'j wol eerst vroagen, of er soms wat mit de kiender was, mar ze dri'jde heur mitien omme, en toen wust ie, dat het hem in de kiepen zat.

De buurvrouw kwam niet terogge. Het hokke worde niet weer opbouwd. De kiepen blieden in de keamer.

De koe ging vort. Jannes kocht een bok. Iene van de burenen kwam kleagen, dat het dier zo stonk. Jannes zee gien woord. Mar de volgende dag lag er een grote, gemiene herder an de ketting noast de deure. Jannes hadde zien antwoord geven, en de buurman kwam niet weer.

En het hiele dorp zee, dat ie nou volsleagen gek was.

Hi'j leup op klompen in huus, woar de kiepemes dikke onder de toafel lag, en de herder slikte zien bord skone. De gedienen hongen in raffels veur de reamen, en in alle hoeken weefden spinnen heur webben. Zien kieren waren vol gatten en skeuren en hi'j hadde kepotte klompen an. Zien laand vekwam onder braandnettels en stiekels.

Mar soms kon het gebeuren, dat de ienzemheid hem benauwde. Dan leup ie de weg uut, en bleef ston proaten bi'j de smid, die zien tunegien spitte. Dan proatte' ie veur 't vaderlaand weg, zolange as de smid mar luusteren wol. Uren soms. Hi'j pochte van zien waark en beud de smid an, de volgende dag zien tuun te spitten.

En hi'j kwam. Hi'j spitte de tuun. En hi'j dee het goed. As het twealf ure was, reup de vrouw hem te eten. Hi'j wust, dat het in de smederi'jje ston, op het ambeeld, en hi'j nam er zien gemak van. Hi'j ging op de vloer zitten, mit de rogge tegen de waarkbaank, en stak het soepbot in de kielebusse, veur Herder, de hond. Hi'j wust ok, dat de vrouw hem niet in huus hemmen wol; vanwege het ongemak, mar dat leut hem kold. As het eten op was, spitt'ie verder tot alles omme lag, en ging noar huus. Hi'j vreug gien loon, hi'j was een vri'j man, en gien arbeider.

☆

Op een zunnige veurjoarsdag, toen de leeuweriken stonnen te tierelieren tegen het blaauw van de locht, en alles tussen Lende en Tjonger trilde van bloemekleuren, leupen er twee kleine jongies deur het laand. Heur klompies klisterden in het jonge grös van de soppige bojem, en de hiele wereld van horizon tot horizon lag veur ze eupen. Ze waren an het bloempiesplokken. Overal an de kaanten van de sloeden waren ze opskeuten, de gele dotters, as golden liesten in een wereld van gruun. En de jongies plokten ze of. Knap, knap, deden de stealtjes. En bi'j iedere knap keken de glundere koppies blieder noar het bossien in de linkerhaand. Knap, knap. Bi'j iedere knap brak er ok een klein stokkien leven of in disse wonderdoadige netuur. Het waren de mooisten, die het ontgelden mossen. De trotsen, die heur grote kronen wiegden op het zaachte wientien, en weerspiegelden in het weater van de sloot.

Het bossien in de linkerhaand grujde. De stealties in de omsluting van de klamme vingerties plakten dichte. De kroonties veskrompelden. Mar de kleine kerelties zaggen dat niet. Ze plokten deur tot ze niet meer dregen konnen.

En toen blieden ze even in gedachten stille ston. Wat mossen ze d'r mit doen? Moeke wol gien bloemen meer hemmen, die hadde de keamer al vol. Vekopen? Ja! Dat zollen ze doen! Vekopen!

Doar gingen twee kleine bloemevekoperties de weg langes van huus tot huus. „Een bossien bloemen?" D'r waren er, die ze verbi'j stuurden. „Niks nodig vandeage!" D'r waren er ok, die een bossien nammen veur een koekien of een sent.

☆

Ze kwamen ok bi'j het huus van Jannes. Ze zaggen niks van de kepotte gedienen, die veur de reamen hongen. Ze zaggen de spinnewebben ok niet. Wat ze wel zaggen was Herder, de hond. Hi'j lag laankuut veur de deure, mit de kop op de veurpoten, asof ie sleup. Mar zien oren trilden, toen de klompstappies dichterbi'j kwammen. Deur een hiel klein spleetien nam ie de bezukers op. Dan kwam ie langzem overende as een dreigend onweer an de horizon. Mar de jongies zaggen het geveer niet. Ze leupen deur. Recht op de deure an. „Dag hond", zee de iene, en kiek, het wonder gebeurde, Herder ging weer liggen op de grond.

Jannes kwam bi'j de deure. „Wi'j ok wat bloempies van ons kopen, Jan-

Lees verder op pag. 19

Jannes

Vervolg van pag. 17

nes?" Hi'j lachte. „Kom er mar in, jonges." Ze leupen hem noa in huus. De kiepen fladderden veskrikt an de kaant. Ze waren gien vremd volk wend over de vloer. Jannes zochte een sjempottien uut de kaaste. Hi'j dee er weater in. Hi'j nam een bossien bloemen en skikte ze netties terechte. Het kwam in de veensterbaank tussen de olde gedienen en de kiepemes.

Toen de jongies thuuskwammen, vertelden ze alles an Moeke. Ok van het bloempiesplokken. En ok van Jannes. Moeke pruttelde en zee, dat ze doar nooit weer hennegoan mochten. Ze mossen derekt alle kleren uuttrekken, en zelf in de tobbe.

De jongies begrepen er niks van. Ze hadden nog wel zoe'n mooie appel van hem kregen, die ie eerst op zien mouwe glad wreven hadde.

En het was ok zoe'n zunnige veurjoarsdag....

Zo gingen de deagen en de joaren vebij. Jannes worde older, en hi'j vuulde dat. Zien krachten vezwakten, en soms kon er een stikkende piene deur zien borst skieten. Hi'j wust niet wat het was, mar hi'j dochte, dat het om het harte ging.

Oldejoarsoavend 1953.

Zonder ophollen tik-takte de olde startstok an de waand de uren vort. Jannes luusterde noar dat getik. Hi'j keek noar de lange slinger, die ieder keer krek even aachter het glassien te veurskien kwam.

Tik-tak, tik-tak. Zo vestreken de minuten, de uren, de deagen. Hoast was er weer een joar vebij. Weér een joar. Hi'j wust het. Hi'j vuulde het. Die stikkende piene in zien borst was de leste deagen slimmer as aandere. Tik-tak, tik-tak. Het geluud benauwde hem. Hi'j wol vort. Vort uut dit ellendige kiepehokke. Vort uut zien ienzernheid. Hi'j wol meensken om hem henne zien. Proaten wol ie. Proaten!

En hi'j ston op. Hi'j leup de weg uut. Mar het was oavend, en er was gien meenske op pad. Tik-tak, tik-tak, heamerde het in zien borst. Was er dan naargens iene te vienen, woa' j' mit proaten konnen? Naargens?

Ja toch. Doar. Kiek, doar braandde locht. Doar waren stemmen.

Een ogenblik knipperd' ie vebliend in het staarke locht van de harbaarge. Dan skeuf ie bij een toafeltien koarters an, en bestelde een borrel. De kastelein

wol hem vortsturen, mar de koarters deden een goed woortien veur hem.

Jannes was gien draank wend. Noa vier borrels sleug ie zien reumel kepot.

Toen was de boot an. Mit vuuf man sleepten ze hem noar buten, en klaptten de deure dichte.

Hi'j ston allient in de donkere oavend. Allient. Dus toch.

Tik-tak, tik-tak, ging het in zien borst; in zien heufd....

Hi'j stak skuin de stroate over, en vedronk in de baarmsloot....

Vuuf deagen leater is ie begrepen op een klein karkhof in de Westhoek. Buten de dregers waren er drie mannen, die hem uutgeleide deden. Dat waren twee burenen en de aarmmeester.

Op zien graf is nooit een poaltien of een stien zet mit zien geboorte- en zien overliedenisdoatum, of een klein paarkien bloemen tot zien noagedachtenis.

Allient de grafgrever kan mit koarte en doemstok het plak weeromme vienen.

Hi'j ruste in Vrede.

245:

Op de drumpel

Weer is alhoast een joar vebi'j.
En op de drumpel van een ni'j,
Stoan w' even in 't veleden.
Wat het het olde joar ons brocht?
Wat ha' we 'r an 't begin van docht?
En nou — bin we tevreden?

Het weerde slecht. We hadden 't drök.
Er was vedriet, ma ok gelok!
Da' 's ieder joar om 't even.
Mar — hemmen we ons beste doan,
De zin van 't leven te vestoan?
Of — leuten we ons leven?

Weer is alhoast een joar vebi'j.
En op de drumpel van een ni'j,
Stoan w' even stille. — Even.
Mar 't grote ~~uurwaark van de tied~~
Dri'jt rustloos deur en eertzelt niet:
Veuruutgang is het leven!

Het ni'jje joar! Een ni'j begin!
Vol goeie moed de toekomst in!
De haanden uut de mouwen!
Dan is het goed, as alleman
Een kleinigheid bi'jdregen kan,
De wereld op te bouwen!

JOUK.